ПАХТА БАЙРАМИ—УМУМХАЛҚ ШОДИЁНАСИ

Республика қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг катта совет пахтаси учун жангда қўлга киритган чинакам улуғ ғалабаси ҳаммамизни қувонтирмоқда. Деҳқонлар КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларини амалга ошира бориб, партиянинг XXIII съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб, ҳозирнинг ўзидаёқ Ватан омборига 3 миллион 875 минг тонна «оқ олтин» етказиб бердилар. Шу нарса қувончлики, барча областлар ва Қорақалпоғистон АССР давлатнинг пахтага бўлган план-заказини анча ошириб бажардилар ва пахта топширишни давом эттирмоқдалар.

(Мурожаатдан)

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 31 (3203). | Жума, 26 ноябрь 1965 йил. | Баҳоси 2 тийин.

Барча колхозчиларга, совхозларнинг ишчиларига, механизаторларга, қишлоқ хўжалик ва сув хўжалиги мутахассисларига, шаҳарлар ва ишчи посёлкаларининг меҳнаткашларига, студентлар ва ўқувчиларга, республиканинг барча меҳнаткашларига

МУРОЖААТ

Қадрли ўртоқлар!

Эрта ва индин — 27 ва 28 ноябрда республикамиз деҳқонлари, улар билан биргаликда эса Ўзбекистоннинг барча меҳнаткашлари пахтакорларнинг қувончли шодиёнаси — «Пахта байрами»ни тантанали равишда нишонлайдилар.

Бундан бир неча йил олдин нишонлана бошланган янги халқ байрами эндиликда қарор топди, республиканинг ижтимоий ва маданий ҳаётида унитилмас воқеа бўлиб қолди. Бу байрам йил сайин тобора чуқурроқ мазмун касб этмоқда, меҳнаткашларнинг ҳаётига мустаҳкам кириб бормоқда.

Республика ишчилари, колхозчилари ва интеллигенциясининг хоҳишини эътиборга олиб, бу йилдан эътиборан «Пахта байрами» традицион байрам бўлиб қолади ва ҳар йили ноябрь ойининг сўнгги якшанбасида худди умумхалқ байрамидек, совет халқи коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш учун олиб бораётган курашга салмоқли ҳисса қўшаётган пахтакорларнинг фидокорона меҳнатига кўрсатилган ҳурмат сифатида нишонланади.

«Пахта байрами» бу йил республикамиз халқ хўжалигининг барча соҳаларини ва маданиятни ривожлантиришда ажойиб муваффақиятларга эришган бир шароитда нишонланмоқда. У жонажон ленинчи партиямизнинг XXIII съезди чақирилиши муносабати билан Ўзбекистон меҳнаткашларининг меҳнат ва сиёсий активлиги янгидан, мисли кўрилмаган даражада ошган бир шароитда ўтказилмоқда.

Республика саноатининг меҳнаткашлари катта меҳнат ғалабасига эришдилар. Улар КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленумининг қарорларидан руҳланиб, етти йиллик планни муддатидан илгари бажардилар ва ҳозир янги беш йилликнинг биринчи йили ҳисобига ишламоқдалар. Саноат меҳнаткашларининг қаҳрамонлик ишлари. республика меҳнаткашларида коммунизм қурувчиларининг биринчи сафларида бораётган ўзларининг шонли ишчилар синфи учун, инженер-техник ходимларнинг кўп сонли армияси учун ҳаққоний равишда фахрланиш ҳиссини вужудга келтирмоқда.

Республика қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг катта совет пахтаси учун жангда қўлга киритган чинакам улуғ ғалабаси ҳаммамизни қувонтирмоқда. Деҳқонлар КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларини амалга ошира бориб, партиянинг XXIII съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб, ҳозирнинг ўзидаёқ Ватан омборига 3 миллион 875 минг тонна «оқ олтин» етказиб бердилар. Шу нарса қувончлики, барча областлар ва Қорақалпоғистон АССР давлатнинг пахтага бўлган план-заказини анча ошириб бажардилар ва пахта топширишни давом эттирмоқдалар.

Республика пахта етиштириш бўйича етти йилликнинг 1965 йилга белгиланган контроль рақамларидан анча ўзиб кетди, шунингдек давлатга дон, луб экинлари пояси, қоракўл тери, пилла, картошка, тухум, гўшт, сабзавот ва полиз экинлари маҳсулоти сотиш ҳамда топшириш етти йиллик планини ошириб бажарди.

Республика давлат планини ва олинган юксак социалистик мажбуриятларни бундай ҳечқачон кўрилмаган қисқа муддатларда бажариши Ўзбекистон меҳнаткашлари оммавий қаҳрамонлигининг натижасидир, улар Ватан олдидаги ўз бурчларини тушунганликларининг намунасидир, республика меҳнаткашлари коммунизм қурилиши ишига қўшган бебаҳо ҳиссадир.

Биз эришган барча муваффақиятларимиз, барча ютуқларимиз учун пахтакорлар ҳақида жуда катта ғамхўрлик қилаётган, уларга катта моддий-техника ёрдами кўрсатаётган КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматидан миннатдормиз.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети барча колхозчиларни, совхозларнинг ишчиларини, механизаторларни, қишлоқ хўжалик ва сув хўжалиги мутахассисларини, колхоз ва совхозларнинг раҳбарларини, қишлоқ коммунистлари ва комсомолларини, район партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларини, колхоз ва совхозларнинг партия ҳамда касаба союз ташкилотларини, Ўзбекистоннинг барча меҳнаткашларини катта ва қувончли ғалаба — оширилган социалистик мажбуриятлар бажарилганлиги билан қизғин табриклайдилар.

Пахта теримида колхоз ва совхозларга бебаҳо ёрдам берган шаҳарлар ва ишчи посёлкаларининг меҳнаткашлари, студентлар ва ўқувчиларни ҳар қанча мақтаса арзийди. Бунинг учун уларга халқ номидан катта раҳмат айтамиз ва миннатдорчилик билдирамиз.

Республика қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари эришган муваффақиятлар янги, янада мураккаб вазифаларни ҳал қилиш учун ишончли замин бўлиб хизмат қилади. Ҳозир даставвал гап шундаки, эришилган муваффақиятлар билан хотиржамланиб қолмаслик, куч-ғайратни бўшаштирмаслик, янги резервларни қатъият билан қидириш ва ишга солиш, социалистик қишлоқ хўжалигининг устунликларидан тўла фойдаланиш зарур.

Қишлоқ меҳнаткашлари чинакам буюк ғалабага эришдилар. Бироқ кибрланиш, эришилган муваффақиятлар билан хотиржамланиш совет кишиларига хос одат эмас, улар янги марраларни эгаллаш учун доимо олға интиладилар. Бизнинг сафларимизда хотиржамланиш ва беларволик кайфиятига берилувчи кишиларга ўрин бўлмаслиги керак. Партия ва давлат интизомини ҳар томонлама мустаҳкамлаш, ўз меҳнатининг натижасига сезгирлик билан баҳо бериш, эътиборни ҳали ҳал қилинмаган вазифаларга қаратиш зарур. Кадрларимизни камтаринлик ва ишчанлик, партия ва халқ олдидаги масъулиятни юксак хис этиш руҳида тарбиялаш керак.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети барча қишлоқ хўжалик меҳнаткашларини, колхоз ва совхозларнинг раҳбарларини, партия, совет, қишлоқ хўжалик, касаба союз ва комсомол ташкилотларини давлатга ҳамма турдаги қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиш планларининг бажарилиши учун, келгуси йил ҳосилига замин яратиш ишларини муваффақиятли туғаллаш учун янада кўпроқ қатъият билан кураш олиб боришга чақирадилар.

Республика меҳнаткашларининг бурчи — тайёрланаётган пахтанинг миқдорини йил сайин тўхтовсиз ошириб боришдан, уни мамлакатга тобора кўп етказиб беришдан иборатдир. Деҳқончилик маданиятини ошириш учун янада кўпроқ интилиш, агротехниканинг янги усулларини ва комплекс механизацияни жорий қилиш, юқори ҳосил етиштириш усталарининг тажрибасини кенг қўлланиш лозим.

Ҳозирги куз кунларида колхозчилар, совхозларнинг ишчилари, қишлоқ хўжалик мутахассислари ўзларининг бутун куч-ғайратларини, тўплаган барча тажрибаларини пахта ва бошқа экинлар ҳосилининг далада қолган қисмини йиғиб олишни яқин вақт ичида туғаллашга, шудгорлашни қисқа муддатда ва юксак агротехника даражасида ўтказишга, кўпроқ минерал ва органик ўғитлар жамғариш ҳамда уларни далага ташиб чиқаришга, суғориш ва коллектор-зовур тармоқларини тартибга келтиришга, ернинг шўрини ўз вақтида ювишга, сифатли уруғлик тайёрлашга, шунингдек техникани келгуси йили ишлатишга тахт қилиб қўйишга сарфламоқлари даркор.

1966 йилда чорвачиликни ривожлантиришда янада юксак кўрсаткичларга эришиш муҳим вазифа ҳисобланади. Бунинг учун чорва моллар қишловини намунали ўтказиш зарур. Чорва молларни тўла сақлаб қолишга, колхоз ва совхозларда барча зоотехника-ветеринария тадбирларини уюшқоқлик билан амалга оширишга, чорва молларни бинолар билан таъминлашга, қўшимча озуқа имкониятларини қидириб топишга ва уни чорва моллар қишлайдиган жойларга ташиб келтиришга, чорва молларнинг кўнгилдагидек боқилишини ташкил этишга ва уларнинг маҳсулдорлиги камайиб кетиши ҳамда ориқлашига йўл қўймасликка эришмоқ даркор. Хўжаликларда чорва молларни бўрдоқига боқиб семиртиришни кенг ташкил этиш керак.

Ҳозирги вақтда барча кузги-қишки тадбирларни муваффақиятли амалга ошириш ва чорва моллар қишловини намунали ўтказишдан кўра ҳам муҳимроқ вазифа йўқ. Бу республикага пахта ва бошқа деҳқончилик ҳамда чорвачилик маҳсулотлари етиштиришда янги марраларни эгаллаш имконини беради.

Механизатор кадрлар тайёрлаш барча колхоз ва совхозларда агротехника ўқувини кенг йўлга қўйиш учун, куз ва қиш давридан фойдаланиш зарур.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети деҳқонларни, республиканинг барча меҳнаткашларини пахтакорларнинг умумхалқ шодиёнаси — «Пахта байрами» билан чин кўнгилдан қизғин табриклайдилар ва қишлоқ меҳнаткашлари ўз олдиларида турган вазифаларни шараф билан бажарадилар, совет халқи севикли Ватанимизнинг шон-шуҳратини ошириш ва қудратини мустаҳкамлаш учун олиб бораётган курашга республикамиз қўшадиган ҳисса бундан буён ҳам ошиб бориши учун барча зарур чораларни кўрадилар деб, қатъий ишонч билдирадилар.

КПСС XXIII съезди шарафига социалистик мусобақа алангаси кун сайин тобора ёрқинроқ ловулласин!

Ватанимизнинг шон-шуҳрати учун, коммунизм тантанаси учун янги зафарлар сари олға!

Сизларни байрам билан табриклаймиз, қадрли ўртоқлар!

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

Ўртоқ Анастас Иванович МИКОЯНГА

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети Сизни, Коммунистик партия ва Совет давлатининг таниқли арбобини, етмиш ёшга тўлган кунингизда қизғин табриклайдилар ва қутлайдилар.

Сизнинг, азиз Анастас Иванович, кўп йиллар умр кўришингизни, сиҳат-саломат бўлишингизни ва совет халқининг бахт-саодати учун, мамлакатимизда улуғ коммунизм ишининг тантанаси йўлида бундан буён ҳам самарали ишлар қилишингизни тилаймиз.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ А. И. МИКОЯННИ ЛЕНИН ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ А. И. Микоян туғилган кунининг етмиш йиллиги муносабати билан ҳамда унинг Коммунистик партия ва Совет давлати олдидаги катта хизматларини тақдирлаб, ўртоқ Анастас Иванович МИКОЯН ЛЕНИН ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари
Ё. НАСРИДДИНОВА.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва Кремль, 1965 йил 24 ноябрь.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚИШЛОҚ ҚУРИЛИШИ МИНИСТРЛИГИНИ ТУЗИШ ТЎҒРИСИДА

Республика совхоз ва колхозларида, шунингдек қишлоқ жойларида ишлаб чиқариш, уй-жой ва маданий маиший объектлар қурилишини олиб бориш мақсадида, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми қарор қилади:

1. Ўзбекистон ССР Қишлоқ қурилиши министрлиги тузилсин.
2. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети тузилаётган министрлик ихтиёрига олиб бериладиган корхона ва ташкилотларнинг рўйхатини аниқлаб чиқсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Ё. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри. 1965 йил 24 ноябрь.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

З. ИСРОИЛОВАГА «ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ШОИРАСИ» ДЕГАН ФАХРИЙ УНВОН БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбек совет адабиётини ривожлантиришдаги катта хизматлари учун **Зулфия Исроиловага** «Ўзбекистон ССР халқ шоираси» деган фахрий унвон берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Ё. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри. 1965 йил 24 ноябрь.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига мувофиқ, республика матбуотини ривожлантиришдаги хизматлари учун ва туғилганига 50 йил тўлиши муносабати билан «Тошкент ҳақиқати» газетасининг редактори Аҳмад Исмоилович **Исмоилов** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

ШОЛИКОРЛАРИМИЗНИНГ ҒАЛАБАСИ

Ўзбекистон пойтахт области колхоз ва совхозларининг шоликорлари КПСС XXIII съездини муносиб кутиб олмоқдалар. Улар шоли сотиш йиллик планини муддатидан илгари адо этдилар. Ватан улардан 12 минг тоннадан кўпроқ шоли қабул қилиб олди.

Юқори Чирчиқ райони колхозларининг шоликорлари йиллик планни бажарганликлари тўғрисида биринчи бўлиб рапорт бердилар. Улар ҳозирдаёқ йиллик топшириқни 126 процент адо этдилар. Бекобод ва Ўрта Чирчиқ районларининг меҳнаткашлари топширилган шоли миқдори жиҳатидан олдинда бормоқдалар. Бу ҳар иккала район биргаликда олти минг тоннадан зиёд маҳсулот топширди.

Ихтисослаштирилган «Октябрь 40 йиллиги» совхозининг шоликорлари 2500 тонна шоли топширдилар. Топширилган ҳосилнинг 90 процентдан кўпроғи уруғликка қабул қилинди. Николай Цой, Александр Чжен ва Петр Нам бошчилик қилаётган бригадалар ҳосилни йиғиштириб олиш даврида алоҳида ўрнак кўрсатдилар. Улар донни қисқа вақт ичида, яъни 15—18 иш кунида йиғиб олдилар. Совхоз меҳнаткашлари пландан ташқари 600 тонна шоли топшириш мажбуриятини олдилар.

Ўрта Чирчиқ районидаги «Полярная звезда», «Северний маяк» колхозларининг деҳқонлари мўл ҳосил — гектаридан 40 центнердан ошириб шоли йиғиштириб олдилар.

Областнинг Калинин, Орджоникидзе, Янгийўл ва бошқа районларининг хўжаликлари ҳам пландан ташқари шоли топширмоқдалар. (ЎзТАГ).

Кубалик меҳмонлар ватанига жўнаб кетди

Куба Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари, революцион ҳукумат бош министрининг ўринбосари, революцион қуролли кучлар министри майор Рауль Кастро Рус бошчилигидаги Куба Республикаси делегацияси 24 ноябрда самолётда Москвадан ватанига жўнаб кетди.

КПСС Марказий Комитетининг таклифига биноан СССРда меҳмон бўлиб турган Куба Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси Хосе Матар Франке бошчилигидаги Куба революцион ҳаракати ветеранлари делегацияси ҳам ана шу самолётда жўнаб кетди. (ТАСС).

ЎЗБЕК ШЕЪРИЯТИНИНГ БУЛБУЛИ

Зулфия эллик баҳорнинг жамолини кўрди. Шоира талантининг кўпдан — кўп мухлислари — ишчилар, колхозчилар, студентлар, унинг қаламкаш ўртоқлари, қардош республикалардан келган дўстлари, жамоатчилик вакиллари Зулфияга ўз меҳр — муҳаббатлари ва ташаккурларини изҳор қилмоқ учун 25 ноябрда Навоий номли опера ва балет театрига тўпланишди.

Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениеси президиумининг раиси К. Яшин қисқача нутқ сўзлаб, Зулфия туғилган куннинг 50 йиллигига бағишланган юбилей кечасини очди.

Республика Олий Совети Президиумининг Фармони ўқиб эшиттирилгандан кейин, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов «Ўзбекистон ССР Халқ шоираси» деган фахрий унвон бериш тўғрисидаги ёрлиқни Зулфияга топширади ҳамда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советидан унинг номига ёзилган табрикномани ўқиб беради.

Ўз нутқини шоиранинг ҳаёти ва ижодига бағишлаган профессор Воҳид Зоҳидов Зулфия — бахт-саодатни, эркин, нур ва шодлик тўла ҳаётни овозининг борича тараннум қилаётган улкан шоирадир, деди.

Жамоатчилик вакиллари, китобхонлар, шоиранинг қаламкаш дўстлари, қардош республикаларнинг вакиллари бирин-кетин юбилярни муборакбод қиладилар. Юбиляр номига мамлакатимизнинг турли томонларидан ҳам кўплаб телеграммалар олинди.

Зулфия ўз ижодига юксак баҳо берилганлиги учун чин юракдан ташаккур билдирди, бундан буён ҳам ўзимнинг бутун фаолиятимни халқ хизматига бағишлайман, деб ваъда берди.

Ўзбекистон санъат усталари юбиляр шарафига концерт бериб, Зулфияни ўзига хос равишда муборакбод этдилар. (ЎзТАГ).

КУТУБХОНАЧИ

ЖАҲОН опани Ялламада танимайдиган киши камдан кам топилса керак. Бу ширинсуҳан аёлнинг касби оддий, меҳнати шарафли. У қишлоққа зиё тарқатувчи — кутубхоначи.

Қишлоқ кутубхонаси, қачон қараманг, китобхонлар билан гавжум. Бу ерга кишилар фақат китоб сўрабгина эмас, балки қайси китобни ўқиш тўғрисида маслаҳат олгани, шахмат шашка ўйнагани ҳам келишади.

— Китобхонларга у ёки бу китобни тавсия этмоқ учун унинг мазмунини билиш керак, — дейди Жаҳон опа. — Ҳар бир ўқувчининг нимага қизиқишини билиб олиш ҳам катта аҳамиятга эга.

Кутубхоначи билан қайси темада суҳбатлашманг, сизга дарҳол керакли материалларни топиб айтади. Истаган саволингизга қайси китобда жавоб борлигини ҳам айтиб беради.

— Бунинг ҳеч қандай сири йўқ, — дейди Жаҳон опа. — Шу кутубхонада 14 йилдан бери ишлайман. Кишилар ҳам, китоблар ҳам таниш бўлиб қолган.

Қишлоқ кутубхонасида ишлаётган бу камтар аёл партия, жамоат ишларида ҳам актив қатнашаётганлиги ҳақида ҳеч гапирмади. Ҳолбуки Жаҳон опа қишлоқ советининг турли масалаларга бағишланган комиссияларида қатнашади. Ялламада қишлоқ совети коммунистлари Жаҳон опа Ғаниевани ўз партия ташкилотларига секретарь қилиб сайлашди. Жаҳон опа ҳақиқатан ҳам ана шу юксак ишончга лойиқ коммунистдир.

Ш. ҚОСИМОВ.

БОЛГАР ДЎСТЛАР ТОШКЕНТДА

Димитровчи Коммунистик Ёшлар Союзи Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Георгий Атанасов бошчилигидаги ДКСМ делегацияси ВЛКСМ Марказий Комитетининг таклифига биноан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турибди. Ўзбекистон пойтахти ёшларининг вакиллари 23 ноябрда болгар дўстларини зўр шоду-ҳуррамлик билан кутиб олдилар.

Меҳмонлар Тошкент тўқимачилик комбинатида бўлдилар. Ёш ишчилар уларга корхоналарини кўрсатиб, ўз турмушлари ва ишларидан ҳикоя қилиб бердилар.

— Комбинатингиз бизга жуда ёқди, бу ерда ажойиб ёшлар ишлашаётган экан, — деди Георгий Атанасов корхона комсомол комитетида ўтказилган суҳбат вақтида.

Болгар дўстлар Орджоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозига бориб, ёш пахтакорларнинг мўл «оқ олтин» ҳосили учун курашда эришган ажойиб ютуқлари билан, колхоздаги йигит ва қизларнинг истироҳати ва ўқишлари билан танишдилар.

Худди шу куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов болгар ёшларининг вакилларини қабул қилди.

Делегация аъзолари республика ёшлар матбуотининг ходимлари билан учрашувда сафардан олган ўз таассуротларини гапириб бердилар. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ГАЗЛАМАЛАРИ ЖАҲОН БОЗОРИДА

Тошкент тўқимачилик комбинати етти йиллик давомида ўн миллионлаб метр газламани жуда кўп мамлакатларга жўнатди. Тўқимачилар саройида осиб қўйилган харитадан корхона ўз маҳсулотини қайси чет мамлакатларга чиқараётганлигини билиш мумкин. Ўзбекистон пойтахтидан Африка, Осиё, Европа ва Жанубий Америка мамлакатларига газламалар жўнатилмоқда.

Етти йилликнинг охирги йилида корхона газламаларини харид қилаётган давлатлар рўйхатида Англия, Швеция, Уганда, Непал, Яман, Сенегал мамлакатларининг номи ҳам пайдо бўлди. 23 ноябрда чет мамлакатларидан яна иккитасидан комбинат номига заказ олинди. Мальта Ўзбекистондан чит, Комор ороли эса сатин сотиб олди.

(ЎзТАГ).

ҲАЁТИЙ ТАДБИРЛАР

КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленуми саноатга планли раҳбарлик қилишни ва уни бошқаришни ташкил этишнинг янги, ҳақиқатан ҳам ҳаётий тадбирларини белгилади. Шубҳасиз, бу тадбирлар мамлакатимизда коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишдек жаҳоншумул-тарихий вазифанинг тез ва муваффақиятли бажарилишига яқиндан ёрдам беради.

Янги шароитда ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш корхонамиз учун асосий кўрсаткич бўлиб қолмайди. Ялпи маҳсулот тайёрлаш ишлаб чиқаришнинг асосий кўрсаткичи бўлган даврда комбинатимиз қатор қийинчиликларга дуч келди. Ўша вақтда биз асосан склад учун ишлар эдик, чунки ишлаб чиқараётган маҳсулотимизнинг истеъмолчиларга реализация қилиниши ҳисобга олинмасди. Эндиликда тамомила бошқача тартиб ўрнатилади. Ялпи маҳсулот кўрсаткичи ўрнига биз сотадиган маҳсулотнинг ҳажми бўйича топшириқлар белгиланади.

КПСС Марказий Комитети Пленуми саноат ишлаб чиқаришини планлаштиришдаги эскириб қолган усулларга тўла хотима беришни лозим топиб, жуда тўғри иш қилди. Чунки ишлаб чиқаришни планлаштиришнинг эски усули давримиз талабларига жавоб беролмай қолди. Бу соҳада жуда кўп чалкашликларга йўл қўйилди. Унинг оқибатида корхона ишлаб чиқаришига маълум даражада зарар келтирилди.

Буни комбинатимиз мисолида ҳам кўриш мумкин. 1965 йилги ишлаб чиқариш планини белгилашда ана шундай камчиликлар содир бўлди. Ўтган йилнинг июль ойида бизга 1965 йил халқ хўжалиги планини белгилашни таклиф қилишди. Бунда комбинатни реконструкция қилиш бўйича давом этаётган ишлар ҳам ҳисобга олиниши керак эди. Зарур бўлган комплекс асбоб-усуналар йўқлиги ҳамда маблағ билан етарли таъминланилмаганлиги оқибатида ўтган йилги реконструкция ишлари тўла тугалланмаган эди. Янги қувватларни ишга тушириш 1965 йилга ўтказилди. Биз шуни ҳисобга олиб, маҳсулот ишлаб чиқариш планига аниқликлар киритдик. Масалан, 1965 йилда пландаги 180 минг квадрат метр турар-жой майдонини қуриш учун 140 минг кубометр комплекс темир-бетон панеллари ишлаб чиқариш кифоя эди. Аммо перспектив планда йилига 210 минг квадрат метр ҳажмдаги уй-жойлар қуриш учун етадиган 157 минг кубометр панеллар ишлаб чиқариш кўрсатилган эди. Биз планга киритган тузатишлар юқори ташкилотлар томонидан эътиборга олинмади. Оқибатда шу бўлдики, комбинат учун йиллик план 180 минг квадрат метр уй-жой қуриш юзасидан белгиланди. Аммо 157 минг кубометр темир-бетон панеллари тайёрлаш зиммамизга юклатилди. Ваҳоланки, қилинган ҳисоб-китоблар шунча уйларни қуриш учун 140 минг кубометр панел бемалол етишини кўрсатди. Юқоридан белгиланган асоссиз план коллективимиз фаолиятида қатор қийинчиликлар туғдирди. Чунки биздан планни кубатура юзасидан бажариш талаб қилинди, ваҳоланки ортиқча 17 минг кубометр ҳажмдаги панеллар монтаж ишлари учун зарур эмас, тайёр маҳсулот складида ётди.

Сотиладиган маҳсулот ҳажми бўйича планлар белгилаш бундай чалкашликларга ҳожат қолдирмайди. Комбинат эса уй-жойларни монтаж қилиш эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда маҳсулот ишлаб чиқараверади. Кубатура бўйича белгиланган планнинг бажарилиши учун олиб борилган кураш барча цех ва хизматлар ишини оғирлаштириб юборган эди. Қолиплаш хўжалиги, арматура цехи, бетон узели, энергия хўжаликлари ишлаб чиқариш майдонларининг етарли эмаслиги комбинатнинг техникавий аҳволини анча ёмонлаштирди. Деярли барча асбоб-ускуналар капитал ремонт талаб бўлиб қолди.

Коллективимиз маҳсулот номенклатураси планини қайта кўриш лозим деб ҳисоблайди. Масалан, корхонамиз учун темир-бетон панелни кубатура ўлчови билан ишлаб чиқариш ўзини оқламади. Бунинг ўрнига уй комплекти кўрсаткичи қўлланилиши керак. Бунда склад учун панел ишлаб чиқаришга тўла барҳам берилади. Маҳсулот тайёрлаш реализация ҳажмига тўла монанд бўлади.

Реализация ҳажми кўрсаткичи жорий қилингач, маҳсулот сифатини яхшилаш учун муттасил ишлаш талаб этилади. Бу ўз навбатида брак маҳсулот ишлаб чиқаришни камайтиришга, корхона иш кўрсаткичларини ҳар томонлама яхшилашга олиб келади. Фойда олиш ва рентабелликни планлаштириш албатта ишлаб чиқаришнинг эффективлигини оширишга ёрдам беради.

Комбинатда ўтган йили ҳар бир сўмлик товар маҳсулоти ишлаб чиқариш учун 83,3 тийин сарфланди. 1965 йил планида эса бу кўрсаткич 80,9 процент қилиб ёки 3,5 процент камайтирилиб белгиланди. Бунда йил давомида корхонанинг кенгайтирилиши ва янги қувватларнинг ишга туширилиши мўлжаллангалиги ҳисобга олинмади. Натижада комбинат маҳсулот таннархини камайтириш бўйича белгиланган планни бажармай қолди. Ҳар бир сўмлик товар маҳсулоти ишлаб чиқаришга план бўйича 80,9 тийин сарфлаш керак эди. Шу йилнинг 8 ойи давомидаги ишимиз якуни ҳисоб-китоб қилинганда ҳар бир сўмлик товар маҳсулоти ишлаб чиқариш учун 83,6 тийиндан сарфланганлиги маълум бўлди. Чунки 1965 йил учун бу кўрсаткич плани белгиланаётганда корхонани реконструкция қилиш харажатлари ҳисобга олинмади.

Корхоналарда ишлаб чиқаришни ривожлантириш фондининг ташкил этилиши ҳам жуда муҳим аҳамиятга эга. Бу фондга корхоналар олаётган фойдадан ва қисман амортизацион фонддан маблағ ажратилади. **Комбинатимиз 1961 йилдан бери фойда келтирувчи корхона ҳисобланади. 1961—1965 йиллар давомида биз олган фойда миқдори 2 миллион 553 минг сўмни ташкил этди.** Лекин шунга қарамай, биз ишлаб чиқаришнинг техника даражасини ошириш, технология жараёнларини такомиллаштириш ва ишчи-хизматчиларнинг турмуш шароитини яхшилашга лозим миқдорда маблағ сарфлай олмадик. **Ишлаб чиқаришни ривожлантириш фонди ишлаб чиқаришни такомиллаштириш, ишчи ва хизматчилар меҳнат шароитини яхшилаш, маълум топшириқлар ни муваффақиятли бажарган ходимларни рағбатлантириш учун сарфланади.** Ходимларни моддий рағбатлантириш жуда муҳимдир. Тўғри, бу масалада илгари ҳам маълум қоида қўлланиларди. Лекин у қоида ҳар бир ходимнинг корхона ишлаб чиқаришини юксалтиришдан манфаатдор бўлишини ҳисобга олмас эди. Барча турдаги мукофотлар фойдадан эмас, балки иш ҳақи фондидан тўланарди. **Эндиликда бундай мукофотлар фойда ҳисобидан тўланади. Янги тартибнинг жорий қилиниши ҳар бир ходимнинг умуман коллектив ишининг рентабеллигидан манфаатдорлигини оширади.**

Корхоналарда меҳнатни планлаштириш ўзгартирилади. Эндиликда корхона раҳбари меҳнат унумдорлигини ошириш имконини берадиган факторларни, лозим даражадаги ишчилар сонини белгилаш ва ҳар бир ишчининг ўртача иш ҳақининг ошишини таъминловчи тадбирларни кўриш билан боғлиқ бўлган масалаларни мустақил ҳал қилаверади. Ҳозирги вақтда меҳнат унумдорлигини ошириш юзасидан ҳар квартал учун белгиланаётган топшириқ III кварталда меҳнат унумдорлигини максимал оширишга ёрдам берадиган чора-тадбирларни кўришга тўсқинлик қилмоқда. Чунки III кварталда корхонани қишда ишлашга тайёрлаш юзасидан тадбирлар кўрилади. Бунинг учун маълум ишчи кучи ажратилади. Бунинг устига III кварталда комбинатда янги қувватлар ишга туширилиши, мавжуд ишлаб чиқариш майдонларини монтаж қилиш охирига етказилиши керак эди. Лекин шунга қарамай меҳнат унумдорлигини ошириш кўрсаткичи бошқа кварталлардагига нисбатан анча юқори — 11,9 процент қилиб белгиланди. Комбинатимиз шароитида бундай кўрсаткичга ҳеч қандай йўллар билан эришиш мумкин эмаслиги ҳаммага аён эди. Оқибатда шундай бўлиб чиқди ҳам.

Саноат ишлаб чиқаришига раҳбарликнинг қайта ташкил этилиши, корхоналар раҳбарлари ҳуқуқларининг кенгайтирилиши, ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларнинг корхона ишлаб чиқаришини ҳар томонлама юксалтиришдан моддий манфаатдорлигининг ошиши ижобий натижалар беради, албатта.

М. АБДУРАҲМОНОВ,
Тошкент уйсозлик комбинати бошлиғининг ўринбосари.

ТОШКЕНТДАГИ кўн-галантерея фабрикаси коллективи тайёрлаётган маҳсулотлар харидорларга манзур бўлмоқда. Корхонада ҳозир электр генератори орқали электрон усули билан буюмлар тайёрлаш йўлга қўйилган. Бу метод арзон ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш имконини берапти. Суратда: корхона пешқадам ишчиларидан О. Турсунова (чапда) А. Ниркова ва М. Ҳолматова ўртоқларни кўриб турибсиз. Улар партиямиз XXIII съезди шарафига меҳнат вахтасида туриб смена топшириқларини ортиғи билан адо этмоқдалар.

А. Тўраев фотоси.

ҚИШЛОҚ, ТУРМУШ, МАДАНИЯТ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ XIII ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАЙЛИК

Юксак турмуш учун кураш мамлакатимизда коммунизм қурилиши кенг авж олдирилган ҳозирги даврда муҳим аҳамиятга эга бўлган вазифа бўлиб қолди. КПСС Программасида турмушни коммунистик асосда қайта қуриш, меҳнаткашларнинг маданий савиясини ошириш масалаларига катта эътибор берилган. Мамлакатимизда коммунизм қурилиши, деб уқтирилади КПСС Программасида, меҳнаткашларнинг ижтимоий активлигини ошириш, турмушни коммунистик асосда қайта қуриш аҳолининг маданий ўсишига боғлиқдир.

Шунинг учун ҳам партия ва ҳукуматимиз меҳнаткашлар турмуши ва маишатини яхшилаб боришни ўз фаолиятининг олий қонуни деб билади. Партия ва ҳукуматимизнинг ғамхўрлиги туфайли қишлоқ меҳнаткашларининг моддий ва маданий турмуш даражаси юксалмоқда, қишлоқларимиз ҳуснига-ҳусн қўшилиб, маданий тараққиётда тобора социалистик шаҳарлар даражасига тенглашмоқда.

Республикада аҳолининг турмуш маданиятини юксалтириш борасида анчагина ишлар қилинди. Чунончи, республикада бир ярим йил ичида киноустановкалар ўрнатилган 160 та клуб қурилди ҳамда колхоз ва совхозларда 635 та янги кутубхона очилди.

Аҳолини уй-жой билан таъминлаш соҳасида ҳам катта ишлар қилинди. Фақат кейинги беш йил ичида шаҳарларда ва посёлкаларда қарийб 9,5 миллион квадрат метр уй-жой биноси фойдаланишга топширилди, колхозларда эса 86 мингдан кўпроқ уй қурилди. Бу эса Совет ҳокимияти барпо этилганидан бери ўтган даврда қурилган ҳамма биноларга деярли тенг келади.

Кино, радио, телевидение, газета ва журналлар аҳоли турмушининг, жумладан қишлоқ турмушининг таркибий қисмига айланмоқда. Қишлоқ жойларида меҳнаткашларга кино ва концертлар кўрсатиш, лекция ва суҳбатлар уюштириш билан бирга уларнинг умумий билим савиясини, маданий даражасини кўтариш мақсадида ташкил этилган халқ университетлари самарали иш олиб бормоқда.

Коммунистик турмушнинг ажойиб белгилари яққол намоён бўлиб турган колхоз посёлкалари бизда оз эмас. Бу жиҳатдан областимиздаги «Политотдел», «Полярная звезда», «Қизил Ўзбекистон» колхоз посёлкаларининг маданий ҳаёти ёрқин намуна бўла олади. Социалистик шаҳар билан беллашаётган, юксак турмуш маданияти учун курашаётган ана шу колхоз посёлкаларида эски қишлоқдан ном-нишон ҳам қолмади.

Бироқ, кишиларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш, уларнинг эҳтиёж ва талабларини қондириш масалалари ҳамма жойда хўжалик раҳбарларининг диққат марказида деб бўладими? Йўқ, албатта.

Бўка районидаги «Ленин йўли» колхозининг аъзоларидан бир группаси «Правда» газетасига юборган хатида бундай деб ёзади:

«Биз Тошкент яқинидаги Яхшитепа қишлоғида яшаймиз. Бу ерга узоқдан — Қашқадарёдан келганмиз. Мана 15 йилдирки, янги ерларда меҳнат қилаяпмиз, пахта ва бошқа экинлардан чакки ҳосил олмаяпмиз. Уйимизда ҳамма нарса бисёр. Лекин, бизни ҳаётнинг бошқа томони ранжитаяпти: клуб, магазин, мактаб, яхши шифохона ва маиший муассасалар йўқ. Қишлоғимиз район марказидан атиги беш километр узоқликда бўлса ҳам дурустгина йўл йўқ. Бизга ғамхўрлик қилишлари тўғрисида район, область, республика ташкилотларига мурожаат қилдик. Лекин ҳеч қандай ёрдам беришмади».

Яхшитепаликлар ҳақ, албатта. Афсуски, район ва қишлоқ раҳбарлари деҳқонлар ҳаётидаги, дунёқараши ва кайфиятларидаги катта ўзгаришларни тушунмаётганга ўхшайдилар. Бугунги деҳқон учун фақат моддий бойликнинг ўзигина кифоя қилмайди. У маънавий ҳаётга ҳам чанқоқ.

Шунинг учун ҳам Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XIII пленуми қишлоқ меҳнаткашларини барча қулайликларга эга бўлган замонавий уй-жойлар билан таъминлаш, уларнинг турмуш маданиятини ошириш ва коммунистик онгини юксалтириш биринчи даражали аҳамиятга эга бўлган вазифадир, деб қайд қилди.

Пленум қарорлари бажарилишини текширишга бағишланган ўзаро текшириш бригадаларининг иш якунлари шуни кўрсатдики, ҳали айрим қишлоқларимизда турмуш маданияти паст, мавжуд маданий-оқартув муассасаларининг иши қониқарсиз ташкил этилган. Колхоз ва совхоз раҳбарлари эса меҳнаткашларнинг турмуш шароитларини яхшилашга, маданий-маиший эҳтиёжларини қондиришга эътиборсизлик билан қараётганлиги аниқланди.

Бекобод районидаги Ленин номли, Навоий номли, Дзержинский номли ва «Коммунизм», Ўрта Чирчиқ районидаги Ленин номли, Куйбишев номли, «Партия XXII съезди» колхоз посёлкаларидаги маданий-оқартув муассасаларининг фаолияти яхши йўлга қўйилмаган. Бу посёлкалардаги маърифат ва маданият ўчоқларида ҳам аҳвол ёмон.

Шуни айтиш керакки, Бўка, Ўрта Чирчиқ районида аҳолига кино хизмати кўрсатиш ҳам кўнгилдагидек эмас. Айниқса, Ўрта Чирчиқдаги «Северний маяк», «Ленин йўли» каби илғор хўжаликларда кишилар ойлаб кино кўришмайди. Шунинг оқибати бўлса керак, Тошкент областидаги 164 та кинотеатрдан ўтган йили атиги 94 таси йиллик планни бажарган, холос. Шуни ҳам айтиш керакки, кўпгина қишлоқларда маданият университетлари ва халқ театрлари ҳанузгача йўқ.

Четдан қараганда клуб ёки кутубхона ходимининг роли сезиларсиз бўлиб туюлади. Лекин, қишлоқда кишилар маданий савиясининг юксалиши, тарбияси кўп жиҳатдан уларнинг фаолиятига, ишни қандай ва қай даражада ташкил этишларига боғлиқ.

Маданиятлилик — инсоннинг зебу-зийнати, ҳар томонлама камолотга эришувининг муҳим гаровидир. Республикамиздаги қишлоқ ва посёлкаларга борсангиз, қишлоқ аҳолисининг уйига кирсангиз бу ерда юз берган ажойиб ўзгаришларни кўрасиз.

Лекин, ана шу ҳаётга диққат билан назар ташласангиз, қишлоқ жойларда турмуш маданияти ҳали ҳам паст эканлигига ишонасиз. Айрим кишилар меҳнат қилиб топаётган мўл даромадларига яраша маданий ҳаёт кечираётганлари йўқ. Уларнинг уйига кирганингизда рўзғор анжомларининг аралаш-қуралаш, бетартиб ётганлигини кўрамиз. Деворларда қўша-қўша гиламлар осиғлиқ туради-ю, аммо стол, стул, умивальник, вешалка, вилка каби буюмларни учратмайсиз.

Яхши турмуш кечириш — яхши еб-ичишгина эмас, балки маданий ҳаёт кечиришдан ҳам иборатдир. Оилалардаги эскилик сарқитларини тугатиш ва турмуш маданиятини юксалтиришда, меҳнаткашларнинг даромади билан турмуши ўртасида ана шу номувофиқликни бартараф этишда идеология ишининг халқ университетлари каби янги формаси муҳим роль ўйнамоқда.

Қишлоқ маданиятининг тез равнақ топишида, аҳоли ўртасида ижтимоий-сиёсий билим асосларини, фан ва техника янгиликларини кенг пропаганда қилиш, уларнинг амалий ҳаётдаги аҳамияти ва ролини исботлаш ниҳоятда муҳимдир.

«Партиявий ишда, — деган эди В. И. Ленин, — биз оммага кенг таъсир ўтказиш соҳасида ўз кўникмаларимизни ишлаб чиқдик, лекин бу кўникмаларни маданий-оқартув методлари билан қўшиб ишга солиш лозим».

Лениннинг бу кўрсатмаси партия ташкилотларининг омма орасида олиб бораётган маданий-оммавий ва сиёсий-тарбиявий иши учун таянч пунктлари бўлган маданият муассасаларининг ролини ошириш ҳақида ғамхўрлик қилиш вазифасини зиммамизга юклайди.

Тингловчиларнинг қизиқиши, касби ва билим даражасига қараб университет тури ҳам хилма-хил бўлмоғи лозим. Бундай халқ университетлари қишлоқ аҳолисининг энг севимли жойи бўлиб қолсин.

КПСС Марказий Комитети март Пленуми қишлоқ хўжалигини янада юксалтиришга доир катта чора ва тадбирларни ишлаб чиқди. Шу билан бирга, Пленумда партия ташкилотлари қишлоқ меҳнаткашларининг маданий ва маиший эҳтиёжларини қондириш тўғрисида ғамхўрлик қилишлари, қишлоқларда яхши клублар, кутубхоналар, мактаблар, магазинлар бўлиши тўғрисида ғамхўрлик қилиш лозимлиги алоҳида уқтириб ўтилди.

Қишлоқ меҳнаткашларининг маданий-маиший турмуш шароитини яхшилаш — колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришини юксалтирувчи асосий манбалардан биридир. Аҳолининг турмуш маданиятини юксалтириш масаласи ҳозирги кунда биринчи даражали аҳамиятга эга. Шунинг учун ҳам бу сиёсий масалага партия, совет ва бошқа оммавий ташкилотлар идеология ва ташкилотчилик ишларининг асосий тармоқларидан бири деб қарамоқлари лозим.

Й. ЖУМАБОЕВ,
Тошкент тўқимачилик институтининг доценти.

Қ. ОРИПОВ,
институт старший ўқитувчиси.

„ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ" ГАЗЕТХОНЛАРИНИНГ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Ўрта Чирчиқ районидаги Куйбишев номли колхознинг катта клубида газетхонлар конференцияси бўлиб ўтди. Конференцияни Тошкент область партия комитети пропаганда ва агитация бўлимининг мудири ўртоқ У. Абдураззоқов очди.

«Тошкент ҳақиқати» газетасининг редактори А. Исмоилов редакциянинг иш фаолияти ва режалари ҳақида доклад қилди.

Музокараларда Киров номли совхознинг директори Ф. Муталов, «Ленин йўли» колхозининг звено бошлиғи механизатор А. Оқилов, қишлоқ мухбири Ш. Ҳолмуҳамедов, Охунбобоев номли колхоз партия ташкилотининг секретари Ш. Ҳолтурсунов, ўқитувчи З. Исмоилов, Терешкова номли колхознинг раиси У. Ҳасанова, 82-мактабнинг илмий бўлим мудири Э. Нишонов ва Ўрта Чирчиқ район партия комитетининг биринчи секретари А. Мираҳмедов ўртоқлар қатнашдилар. Сўзга чиққан ўртоқлар ўзларининг кўпгина таклиф ва мулоҳазаларини айтдилар. Айниқса илғор иш тажрибаларини кенг ёритиш билан бирга газета саҳифаларида совет кишисининг маънавий қиёфасига ёшлар тарбиясига доир қизиқарли материалларни бундан кейин ҳам кўпроқ бериб борилишини талаб қилдилар.

* * *

Газетхонлар конференциясида ўз санъатлари билан хизмат қилган СССР халқ артисти Ҳалима Носирова республикада хизмат кўрсатган артистлар Ҳалима Комилова, Фозил Харратов, Алишер Навоий номидаги опера ва балет театрининг солистлари Фая Носирова, Анвар Рустамов, Абулқосим Тўйчиев, Худойберди Тоиров, Михаил Машеев, Ҳоди Жалолов, Содиқ Мишеев, Муқимий номидаги театрнинг солистлари Райҳон Тўраева, Хусанжон Шарипов, Комилжон Исоқов, Лола Хўжахонова ва Гулнора Абдусаломова ўртоқларга редакция самимий миннатдорчилик билдиради.

ХАЛҚ СУДЛАРИГА САЙЛОВЛАР ОЛДИДАН

Ўзбекистон ССР Олий Советининг Президиуми халқ судлари сайловларини 19 декабрга белгилади. Республикада халқ судьяларини сайлаш олдидан тайёргарлик ишлари қизиб кетди.

Кўпгина область Советларининг ижроия комитетлари сайланиши лозим бўлган халқ судьяларининг миқдори кўрсатилган халқ судларининг рўйхатларини эълон қилдилар. Сайлов тўғрисидаги Низомга мувофиқ ҳар бир округдан бир халқ судьяси сайланади. Бу эса, судьялар билан сайловчилар ўртасидаги алоқаларни янада кўпроқ мустаҳкамлаш имконини туғдиради, суд ходимларининг халқ олдидаги жавобгарлигини оширишга ёрдам беради.

Ҳозирги вақтда ҳамма жойда сайловчиларнинг йиғилишлари ўтказилмоқда. Бу йиғилишларда судьялар қилган ишлари тўғрисида ҳисоб бермоқдалар.

Оҳангарондаги кўмир разрезининг 9-шахтасида йиғилишлар бўлди. Шаҳар судининг халқ судьяси Р. Мустафин ҳисоб берди. Йиғилишларнинг қатнашчилари суд органларининг ишларини янада такомиллаштиришга қаратилган бир қанча таклифларни киритдилар. Жумладан, улар сайёр мажлисларни тез-тез ўтказиб туришни, ишларни кенг жамоатчилик иштирокида қараб чиқишни судга тавсия этдилар. Бу чора суд процессининг тарбиявий таъсирини кучайтириши лозим.

Янгийўл районидаги Ленин номли колхоз аъзолари халқ судьяси А. Мухторовнинг ҳисоботини муҳокама қилиб, жамоат тартибини, коммунистик ахлоқ талабларини бузувчи шахсларни қаттиқ жазолаш зарур эканлигини таъкидладилар.

Тошкент шаҳрининг Чилонзор ва Куйбишев районларида, Андижон областининг Чуст районида, Урганчда ва республиканинг бошқа шаҳар ҳамда районларида халқ судьяларининг ҳисоботлари муҳокама қилиниб, суд органларига амалий наказлар берилди.

Сайловчилар ўртасида оммавий агитация ишлари қизитиб юборилди. Минг-минглаб агитатор ва пропагандистлар шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашларини сайлов тўғрисидаги Низом билан таништирмоқдалар, совет одил судловининг демократик принциплари тўғрисида суҳбат ўтказмоқдалар.

(ЎзТАГ).

ТАРИХЧИЛАР ФОРУМИ

СССР Фанлар академиясининг «Улуғ Октябрь Социалистик революцияси тарихи» комплекс проблемаси бўйича илмий кенгаши ва унинг Ўрта Осиё ҳамда Қозоғистон секциялари 23 ноябрда Ўзбекистон пойтахтида Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон ва Ўзбекистон республикалари фанлар академиялари тарих институтларининг вакиллари билан биргаликда қўшма мажлис ўтказа бошладилар. Бу мажлис «Ўрта Осиё ва Қозоғистонда Совет ҳокимиятининг ғалабаси» томи қўлёзмасини муҳокама қилишга бағишланган. Бу том Улуғ Октябрь Социалистик революциясининг 50 йиллиги муносабати билан тайёрланди.

Ана шу катта асарни Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон тарихчилари коллективи СССР Фанлар академияси илмий кенгашининг раҳбарлигида Москва олимлари билан ҳамкорликда тайёрлади. Бу асар Ўрта Осиё ва Қозоғистоннинг бутун территориясида Улуғ Октябрь Социалистик революцияси ғалабаси тарихига доир биринчи марта умумлаштирилган тадқиқотдир.

Қўлёзмани муҳокама қилмоқ учун СССР Фанлар академияси тарих бўлимининг секретари академик Е. М. Жуков, СССР Фанлар академияси илмий кенгашининг раиси академик И. И. Минц ва Москва ҳамда Ленинграднинг бошқа атоқли олимлари, шунингдек Қозоғистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси, тарих фанлари доктори С. Н. Покровский, Қирғизистон ССР Фанлар академиясининг президенти К. К. Каракеев, Тожикистон ССР Фанлар академияси ижтимоий фанлар бўлимининг академик секретари З. Ш. Ражабов, Туркманистон ССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси, тарих фанлари доктори А. К. Карриев бошчилигидаги Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон тарихчилари келишди. Меҳмонлар орасида Озарбайжон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси, шарқшунослик институтининг директори А. С. Сумбатзода, Грузия ССР Фанлар академияси тарих институти директорининг ўринбосари Н. И. Стуруалар ҳам бор.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти И. М. Мўминов мажлисни очиб, Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон халқлари Совет ҳокимияти йилларида экономика ва маданиятнинг ҳамма соҳаларида эришган жуда катта муваффақиятлар ҳақида гапирди. Мажлис қатнашчилари СССР Фанлар академияси илмий кенгашининг раиси академик И. И. Минцнинг нутқини зўр эътибор билан тингладилар. И. И. Минц мажлисда ўтказиладиган муҳокаманинг мақсадлари ва вазифаларига тўхталиб ўтди.

Фанлар академияси илмий кенгашининг Ўрта Осиё ва Қозоғистон секцияси раиси, том масъул редакторининг ўринбосари, тарих фанлари доктори профессор Х. Ш. Иноятов қилинган ишлар тўғрисида ахборот берди, тайёрланган асарни чуқур анализ қилди.

Москва, Ленинград, Ўрта Осиё ва Қозоғистоннинг атоқли олимлари ижодий мунозара давомида бу томга объектив баҳо берадилар, мавжуд камчиликларни кўрсатадилар, Россия шарқида Совет ҳокимиятининг ғалабаси тарихига доир баҳсли ва ҳал этилмаган масалалар юзасидан ўз фикрларини изҳор қиладилар. Уларнинг мулоҳазалари асарни босмага узил-кесил тайёрлаш вақтида эътиборга олинади.

БИЛИМ ВА ТАЖРИБА — ҲОСИЛ КАЛИТИ

Шу йил баҳорда мамлакатимизнинг таниқли механизатори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Валентин Афанасьевич Тюпко янги ташаббус бошлаб, ўзи ишлаб турган 2-«Оққўрғон» совхозидан Янгийўлга келган эди. Райондаги камқувват ҳисобланиб келинган «Интернационал» ва Калинин номли колхозларни ўз оталигига олди.

В. Тюпко пахтачиликни комплекс механизациялашнинг ҳақиқий ташаббускори сифатида 2-«Оққўрғон» совхозида катта самарали ишлар қилди. Кўплаб нарядсиз ишлайдиган звенолар ташкил этди. Унинг хизматлари фақат совхоз доирасидагина чекланиб қолмади. У бой тажрибасини ўртоқлашиш учун турли район ва хўжаликларга тез-тез бориб турди. Механизаторлар билан ҳамсуҳбат бўлди.

Валентин Янгийўлга келган дастлабки кунларданоқ «Интернационал» ва Калинин номли колхозларда қизгин иш бошлаб юборди. Вақт зиқ, экиш-тикиш палласи эди. Донгдор механизатор мазкур бу икки хўжаликда дастлаб комплекс механизациялашган еттита звено тузди. Уларнинг ҳар бирига 35—45 гектардан ер майдони бириктилди. Ҳар бир колхозчи ҳисобига эса беш гектардан ер тўғри келди.

Ҳосил учун чинакам кураш бошланди. Звенолар меҳнатга нарядсиз ҳақ тўлаш системасида ишлай бошлади. Комплекс механизациялашган звеноларда техникадан унумли фойдаланишга катта эътибор берилди. Уларнинг тўхтовсиз ва юқори унум билан ишлаши таъминланди. Колхозларнинг агрономлари ва экономистлари билан ҳамкорликда технологик карталар тузиб чиқилди.

Чирчиқ дарёсининг бўйларига жойлашган икки колхоз ерлари серўт бўлиб, ҳосилга жиддий путур етказиб келарди. Экиш олдидан далаларни яна ўт босмаслик учун кўп ишлар қилинди. Барча майдонлар экиш олдидан кафтдек текисланди, бегона ўт илдизлари йиғиб олинди, яхшилаб ўғитланди.

Комплекс механизациялашган звенолар ғўза парваришини Тюпко маслаҳатлари асосида олиб бордилар. Қатор ораларига эгатни кенг ва чуқур олиб сифатли ишлов берилди. Ғўза вақтида озиқлантирилди ва қондириб суғорилди. Гектарларда ғўзалар бут ва соғлом сақлаб қолинди.

Йиғим-терим даври ҳам етиб келди. Механизаторлар «зангори кема»лар рулига ўтиришди. Олдиндан белгилаб қўйилганига кўра ҳосилнинг ҳаммаси фақат механизация ёрдами билан йиғиштириб олинди. Ҳар қайси механик-ҳайдовчи ўз машинаси бункеридан хирмонга 90-120 тоннадан дурдона тўкди. Йиғим-терим ишлари қисқа вақт ичида тугалланди. Комплекс механизациялашган звенолар биринчилар қаторида пахта топшириш планларини бажардилар. Бу звеноларда фақат ҳосилдорликнинг ошиши ҳисобигагина давлат улардан қўшимча 50 тоннадан зиёд «оқ олтин» қабул қилиб олди. Маҳсулот таннархи ҳам анча камайди. Масалан, «Интернационал» колхози звеноларида бир центнер пахта учун сарфланган бевосита ҳаражатлар ўтган йилдагига нисбатан 6 сўм 83 тийинга кам бўлди.

Шу колхознинг Абдурасул Қосимов бошлиқ илғор звеноси аъзолари эришган ютуқ, айниқса, қувонарли. Звено 45 гектардан пландаги 24,2 ўрнига 28 центнердан ҳосил кўтарди. Бир центнер пахтанинг таннархи ўтган йилги 15 сўм 21 тийиндан 11 сўмга тушди. Звено бошлиғининг ўзи эса мавсумда машина билан 150 тонна пахта терди.

Ҳозир хўжаликларда келгуси йил мўл ҳосили учун пухта замин ҳозирланмоқда. Дала ишлари конвейер усулида олиб борилмоқда. Карталар ғўзапоялардан тозаланмоқда. Майдонлар ўғитланиб, чуқур шудгор қилинмоқда. Суратда: В. А. Тюпко Калинин номли колхоз механизаторлари И. Рустамов ва Ҳ. Мухтазовлар билан суҳбатлашмоқда.

Қ. Розиқов фотоси

(ЎзТАГ фотохроникаси).

ЖАМОАТЧИ — ФАХРЛИ НОМ

ДЕПУТАТ ВА ҲАЁТ

Коммунизм кишисига хос юксак онгга эга бўлган, меҳнатда, оилада, ҳамма жойда, барча соҳада ажойиб намуналар кўрсатаётган жамоатчилар ҳурматли, қадрли кишилардир. Улар ўзларининг фидокорликлари, элсеварликлари билан азиздирлар.

Бир воқеа эсимдан чиқмайди.

Якшанба куни эди. Октябрь район жамоатчилари Чорсу майдонини ободонлаштиришга ҳашарга айтилган эди. Эрта билан бошланган ёмғир ижроком аъзоларини ўйлантириб қўйди. Одамлар чиқишармикан-чиқишмасмикан, ҳашарни ўтказиш қандай бўлди-я? Деразадан тарновдан шариллаб тушаётган сувга тикилиб турган ижроия комитет раиси Садир Бадалович Норқўзиев шулар ҳақида ўйларди. «Челаклаб қуйяпти. Бегим куни бўлганда нима қилишарди, кишилар?» У кўчага назар ташлади. Кўча ҳар кунгидай одамлар билан гавжум. Кўпчилигида соябон ҳам йўқ. Анови ўрта ёшлардаги киши, ёмғирни писанд қилмай, шошмай, дадил боряпти. Бу раиснинг кўнглини тўқ қилди. «Чиқадилар, ҳашар бўлади!», — деди ўзига-ўзи. Оҳиста бориб, электр чироғини ёқди. Булутдан коронғи бўлиб турган хона ёришиб кетди.

— Чиқадилар, ҳашар бўлади, — деди у ўтирганларга ўгирилиб, баланд овоз билан. — Оддий кишилар ишни тўхтатмайдилар-ку, жамоатчилар ёмғирдан қўрқадими?

Чиндан ҳам жамоатчилар янги одамлар, ўзларининг яратувчилик меҳнатлари, ташаббускорликлари, шахсий манфаатдан кўпчилик фойдасини афзал кўришлари билан бошқалардан ажралиб турадилар.

— Биз бу ерда думижоз бўлиб турибмиз-ку, — деб сўзида давом этди раис. — Улар аллақачон ишни бошлаб юбордилар. Қани, кетдик.

Ҳашарнинг устидан чиқдик. Кўз ўнгимдан ишдан бўш вақтларини жамоат ишига бағишлаган кишиларнинг сессияларда, ижроком мажлисларида меҳнаткашлар манфаатларини ёқлаб куйиб-пишиб сўзлаётганлари, давлат маблағларисиз ҳашар йўли билан офтобга, ёмғирга, қорга қарамай жамоат бинолари қураётганликлари, кишиларни коммунизм руҳида тарбиялаш учун астойдил ҳаракат қилаётганлари бирма-бир ўтди.

Жамоатчилик иши—қалб амри, кишиларнинг эрки хоҳишидан келиб чиққан ижтимоий бурч. У дарё оқимидек қудратли бир тўлқинки, табиат инжиқликлари ҳам, ўзининг уйи, ўзининг оиласидан нарироқни кўролмайдиган шахсларнинг «қўй, нима зарур» деган сўзи ҳам унинг йўлига тўғоноқ бўлолмайди.

Баъзи кишилар жамоатчилик — пенсионер, бекорчи одамларнинг иши дейдилар. Улар янглишадилар. Тўғри, пенсионерлар жамоатчиларга катта ёрдам берадилар. Лекин унинг асосий қисмини билагида кучи, белида қуввати бор, даврнинг юксак талаб ва вазифаларини чуқур англайдиган, билимли, коммунист ҳамда партиясиз совет, партия, касаба союз, комсомол ходимлари, илғор ишчи, хизматчилар, зиёлилар ташкил этиши лозим.

Октябрь район ижроия комитети ўз фаолиятида жамоатчилик асосларини ривожлантирар экан, аввало, уларнинг состави масаласига алоҳида аҳамият бермоқда. Бу — жамоатчилик ишларининг чуқур илмий ва амалий асосларда ривожланишини таъминламоқда.

Бир мисол. Районда 114 маҳалла комитети бор. Уларнинг баъзиларини шу пайтгача деярли ёши ўтиб қолган, эски урф-одатларга кўникиб кетган, ҳеч қаерда ишламай, тирикчилигини халқ гарданига қўйган кишилар бошқарар эди. Райижроком меҳнаткашларнинг талабларига мувофиқ, район партия комитети билан маслаҳатлашиб, шундай раислар ўрнига хўжалик ва маданий қурилишнинг турли соҳаларида ишлаётган ёшлардан қўйди. Жумладан, «Янги шаҳар» маҳалла комитетига тарих фанлари кандидати, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ходими Хурсанд Мелиқулов, «1-Чимбой» маҳалласига ўқитувчи Тошпўлат Усмонов ва бошқа қатор маҳаллаларга ҳам ёшлардан раислар сайланди.

Жамоатчи кадрларнинг тўғри танланиши билан, бу соҳадаги ишларнинг обрўси, эл олдидаги ҳурмати ортди. Шу билан жамоатчилик асослари кенг қулоч ёйиб кетди. Ҳозир район Совети, унинг ижроия комитети, бўлимлари атрофига 17 минг кишидан ортиқ жамоатчи актив бирлашган.

Жамоатчилик асосларини ривожлантиришда биз, асосан қуйидаги уч йўлдан бормоқдамиз. Биринчидан, ижроия комитет қошида хўжалик ва маданий қурилишнинг муҳим соҳалари бўйича штатсиз бўлимлар тузганмиз. Иккинчидан, штатли бўлимлар қошида жамоатчилик асосида ишлайдиган кенгашлар, инспектор ва инструкторлар бор. Учинчидан, жойларда ўз-ўзини бошқарадиган маҳалла комитетлари, ўртоқлик судлари, хотин-қизлар советлари каби қатор ташкилотлар ишлайди. Ижроия комитет район олдида турган муҳим вазифаларни бажаришда шу штатсиз ташкилотлар ва жамоатчи активларга таянмоқда. Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети XIII пленуми қарорларини амалга ошириш соҳасидаги жамоатчилик ёрдами буни яққол кўрсатиб турибди.

Маҳалла меҳнаткашларининг кучи билан районда 19 клуб, 39-та магазин, 4 медицина пункти ва бошқа маданий-маиший хизмат кўрсатиш корхоналари қурилиб, фойдаланишга топширилди. Штатсиз саноат ва транспорт бўлимининг ташаббуси билан завод, фабрикаларда умумий овқатланиш корхоналарининг иши жонлантирилди. Биргина маданият бўлими ҳузуридаги жамоатчи кенгашнинг ташаббуси билан маҳаллаларда, корхона ва муассасаларда 10 дан ортиқ кутубхона ташкил этилди. шу йилнинг ўзида 500 га яқин лекция ва суҳбатлар ўтказилди. Коммунал хўжалик бўлими атрофига бирлашган 300 дан ортиқ жамоатчининг иши мақтовга сазовор. Улар Сағбон — Чимбойда, Бешқайрағочда янги хиёбонлар барпо этишда, кўчаларга турли мевали, манзарали дарахт кўчатлари ўтқазишда жонбозлик кўрсатдилар. Маҳаллий бюджет планларини бажаришда молия бўлимининг штатсиз инспекторлари ҳам ғайрат билан ишламоқдалар.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, Совет фаолиятида меҳнаткашларнинг иштирок этиши, уларнинг ўзлари учун ҳам фойдалидир. Оддий кишилар, бу ишга қатнашиш билан, давлатни бошқаришни ўрганадилар, ҳаётда учрайдиган воқеа ва ҳодисаларга ҳар тарафлама, давлат нуқтаи назаридан қарайдиган, уларга тўғри, объектив баҳо берадиган бўладилар. Бу эса — меҳнатда, оилада, муомалада намуна кўрсатиш, янги муваффақиятларга эришиш йўлини очади.

Жамоатчилик асосларини ривожлантиришда район ижроия комитети иш услубининг такомиллаштирилгани ҳам катта роль ўйнамоқда. Илгари кўпроқ мажбурий фармойишлар, буйруқлар чиқарилар ва уларни шароитга мос келадими, йўқми, буни чуқур текширилмай амалга ошириш талаб қилинар эди. Октябрь район ижроия комитети бундай услубга хотима берди. Жойларда савол-жавоб кечалари ўтказиб, меҳнаткашларнинг талаб ва эҳтиёжларини ўрганиб, шулар асосида иш плани тузиладиган ёки бу масалани ҳал этишда кенг меҳнаткашлар оммаси билан маслаҳатлашиладиган, мавжуд хато, камчиликларга тушунтириш йўли билан барҳам бериладиган бўлди. Бундай ишлаш ижрокомнинг халқ билан алоқасини мустаҳкамламоқда. Кишилар ўзларининг қадрдон, меҳрибон район Советларига бажонидил ёрдамлашмоқдалар.

Шуни ҳам айтиш керакки, жамоатчилик асослари Тошкентнинг бошқа районларида ҳам қулоч отмоқда. Пойтахт шаҳар Совети ва унинг ижроия комитети буни ҳисобга олиб, жамоат ишларини муттасил ўрганиши, умумлаштириши, илғор тажриба, ташаббусларни оммалаштириши, бу соҳадаги мавжуд камчилик ва етишмовчиликларнинг тугатилишига яқиндан ёрдам бериши лозим. Бунинг учун махсус семинарлар ўтказиш, жамоатчилик асосида ишлаётган ташкилотлар ишини ижроия комитет мажлисида эшитиб туриш, бир-бирлари билан тажриба алмашишларини уюштириш ва шу каби бошқа ташкилий ишларни амалга ошириш мақсадга мувофиқдир.

Октябрь район жамоатчилари партия Марказий Комитети сентябрь Пленуми қарорларини амалга ошириш, КПСС XXIII съездини янги муваффақиятлар билан кутиб олиш учун бор куч ва билимларини сарфлайдилар.

Р. РАҲМОНОВ,

Октябрь район ижроия комитети раисининг штатсиз ўринбосари, район Советининг депутати.

ЯНГИ ЙИЛГА ЗАМИН

Уддабурон деҳқонлар шу кеча-кундузда кузнинг ғаниматдамларидан унумли фойдаланиб, янги ҳосилга пухта замин ҳозирламоқдалар. Юқори Чирчиқдаги «Правда» колхозининг ўртоқ Н. Мингбоев бошлиқ бригадаси аъзолари ҳам ана шундай уддабурон деҳқонлардандирлар. Улар бу йил пахтанинг ҳар гектаридан 41 центнердан, канопнинг ҳар гектаридан 180 центнердан ҳосил олиб, ҳаммага намуна кўрсатдилар.

Шу кунларда бригада аъзолари ер ҳайдаш ишларини авж олдирмоқдалар. Айниқса механизатор ўртоқ А. Полтараковнинг меҳнати унумли бўляпти. У С-80 трактори билан кунига 10—12 гектар ерни 30—35 сантиметр чуқурликда шудгорлаяпти. Ҳозиргача ҳайдалган майдонлар 100 гектардан ошиб кетди.

Деҳқонлар шудгорлаш тугаллангач, 40 гектар янги ер очиб, келгуси йилда шу ерларда ҳам пахта етиштиришга аҳд қилдилар. Яқин кунлар ичида янги ер очишга ҳам киришиладилар.

Э. ИСҲОҚОВ.

ЖАСОРАТ КЎРСАТГАНЛАРГА МУКОФОТЛАР

РИМ, 24 ноябрь. ТАСС мухбири **В. Гончаров** хабар беради:

Кеча СССРнинг Италиядаги элчихонасида иккинчи жаҳон уруши даврида совет ҳарбий хизматчиларини қутқариб қолиш ва уларга ёрдам беришда кўрсатган мардлик ва жасорати учун мукофотланган италиялик гражданларга Совет орденларини топшириш маросими бўлди. СССРнинг Италиядаги элчиси С. П. Козирев СССР Олий Совети Президиуми номидан **Альдо Фарабуллини, Идрана Монтанья ва Луижи Де Дзордзига** иккинчи даражали Ватан Уруши ордени ва **Эрсилия Пиццига** «Жасурлик учун» медалини топширди.

Идрана Монтанья мукофотланганлар номидан сўзга чиқиб, юксак мукофот учун Совет ҳукуматига чуқур миннатдорчилик изҳор қилди ва мукофотланганлар бундан кейин ҳам совет ва итальян халқлари ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш учун куч ва ғайратларини аямайдилар, деб ишонтирди.

Мукофотларни топшириш тантанали маросимида Италия парламентининг аъзолари, Италия мудофаа министрлигининг вакиллари, таниқли жамоат арбоблари, демократик ташкилотларнинг раҳбарлари ҳозир бўлдилар.

СУРБЕТЛАРЧА ИҒВОГАРЛИК

БУЭНОС-АЙРЕС, 24 ноябрь. (ТАСС). СССРнинг Аргентинадаги элчихонасига нисбатан сурбетларча иғвогарлик қилинди. 22 ноябрь кечқурун номаълум шахслар элчихона биносининг биринчи қаватидаги террассага бомба ташладилар. Портлаш натижасида бинога жиддий шикаст етказилди. Қурбонлар йўқ.

Элчихонанинг талаби билан маҳаллий ҳукумат маъмурлари тергов олиб бормоқда.

ҲИСОБ ОРТИБ БОРАЁТИР

ХАНОЙ, 24 ноябрь. (ТАСС). Жанубий Вьетнамни озод қилиш армиясининг жангчилари 1965 йил 15 октябрдан 15 ноябргача бўлган давр ичида 212 марта жанг қилиб, душманнинг 9000 солдатини, шу жумладан, Американинг 4600 солдатини сафдан чиқардилар, деб хабар беради Вьетнам информация агентлиги «Озодлик» агентлигининг ахборотига асосланиб.

ЛАОС УСТИДА АМЕРИКАНИНГ 184 САМОЛЁТИ УРИБ ТУШИРИЛДИ

ХАНОЙ, 24 ноябрь. (ТАСС). Вьетнам информация агентлиги Патет Лао радиосининг эшиттиришига асосланиб, хабар беради: Патет Лао қуролли кучлари Америка авиацияси 17 ноябрда Сиенгкуанг вилоятидаги районларга ҳаводан ҳужум қилган вақтда Американинг бир самолётини уриб туширдилар ва етти самолётига шикаст етказдилар.

Шундай қилиб, деб таъкидлайди агентлик, сўнгги бир ярим йил ичида Лаоснинг ватанпарвар кучлари Американинг 184 самолётини яксон қилдилар.

ЭНГ КЎП ТАЛАФОТ

ПАРИЖ, 24 ноябрь. (ТАСС). Франс Пресс агентлигининг мухбири Сайгондан хабар беради: Жанубий Вьетнамда ўтган ҳафта ичида Америка солдатларидан 600 дан кўпроқ киши ўлдирилди, ярадор қилинди ва бедарак йўқолиб кетди. Мухбир, бу — Америка қўшинлари Жанубий Вьетнамда бир ҳафта ичидаги жанглар вақтида кўрган энг кўп талафотдир, деб таъкидлади.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

ПАРИЖ МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ МИТИНГИ

ПАРИЖ. 24 ноябрь. (ТАСС). Париж ва унинг атрофидаги шаҳарчаларнинг минглаб меҳнаткашлари 5 декабрда бўлажак президент сайловларида сўл кучларнинг ягона номзоди Франсуа Миттеранни қўллаб қувватлаш юзасидан Франция коммунистик партияси уюштирган митингда қатнашмоқ учун кеча кечқурун муҳташам спорт саройига тўпландилар.

Бизнинг мақсадимиз, деди митингда Франция коммунистик партиясининг бош секретари Вальдек Роше, шахсий ҳокимият режимига барҳам бериш ҳамда социал тараққиёт, тинчлик ва миллий мустақиллик сиёсатини амалга ошириш учун имконият туғдирадиган чинакам демократия сари йўл очишдир.

Агарда бўлажак сайловларда Франсуа Миттеран жуда кўп миқдорда овоз олса, шахсий ҳокимият режимига катта зарба берилган бўлади, бу режим тағидан зил кетади ва халқ кутаётган ўзгаришлар учун кенг истиқбол очилади. Бизнинг мақсадимиз Францияни озод, бақувват ва бахтиёр мамлакатга айлантирмоқ учун ишчилар синфини бирлаштириш, барча прогрессив кучларнинг иттифоқини вужудга келтиришдир. Худди мана шу буюк ва олижаноб мақсад йўлида, деди В. Роше, биз барча меҳнаткашларни ва барча республикачиларни республика номзоди Франсуа Миттеранни ёқлаб овоз беришга чақирамиз.

Франция коммунистик партияси Сиёсий Бюросининг аъзоси Жаннетта Торез-Вермерш билан коммунистик студентлар союзининг бош секретари Ги Эрмье ҳам бугунги митингда сўзга чиқиб, сайловда сўл кучларнинг ягона номзодини қўллаб-қувватлашга чақирдилар.

ҚУРОЛСИЗЛАНИШГА БАҒИШЛАНГАН ЖАҲОН КОНФЕРЕНЦИЯСИНИ ЧАҚИРИШНИ ЁҚЛАБ ОВОЗ БЕРДИЛАР

НЬЮ-ЙОРК. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг биринчи комитети бир овоз бетараф қолган ҳолда (Франция делегацияси) 91 овоз билан 43 мамлакатнинг қуролсизланишга бағишланган жаҳон конференциясини чақириш тўғрисидаги масалага оид резолюция лойиҳасини қабул қилди.

(ТАСС).

Антифашистлар устидан ҳукм

ПАРИЖ, 24 ноябрь. (ТАСС). Лиссабон «сиёсий трибунали» «яширин ҳолда иш кўрувчи Португалия коммунистик партияси манфаатини кўзлаб қўпорувчилик ишларини қилишда» айблаб, португалиялик антифашист Эдуардо Пиресни 3 йил муддатга, унинг хотини Мария Глорияни эса 2,5 йил муддатга «қаттиқ режимли турма жазосига» ва шундан кейин 5 йил давомида уларни сиёсий ҳуқуқдан маҳрум этишга ҳукм қилди.

РАСКНИНГ АЙТГАНЛАРИ

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО. АҚШ давлат секретари Раскнинг иккинчи фавқулодда американаро конференция ялпи мажлисида сўзлаган нутқининг асосий қисми «коммунизмнинг таҳдид қилиши» деб аталган масалага бағишланди. Давлат секретари делегатларни «шайланиб туриш»га чақирди. Бу гапларнинг ҳаммаси Раскка американаро конференция чақириш тўғрисида Вашингтон томонидан илгари сурилган талабни «асослаш» учун зарур бўлиб қолди. Бу конференцияда Америка Давлатлари Ташкилоти фаолиятининг «қурол ва методларини қайтадан кўриб чиқиш» кўзда тутилмоқда.

(ТАСС).

Сингапур қўшилмаслик сиёсатини ўтказади

ПАРИЖ, 24 ноябрь. (ТАСС). Сингапур бош министрининг ўринбосари То Чин Чье Сингапур қўшилмаслик сиёсатини ўтказиш ниятида эканлигидан Африка-Осиё мамлакатларини хабардор қилди.

Бош министрнинг ўринбосари Европадаги бир неча мамлакат, шу жумладан Совет Иттифоқи ва Югославия Сингапур билан савдо-сотиқни ривожлантириш истагини билдирдилар, деган.

ТЎРТ ЭГИЗАК

ЛАГОС, 24 ноябрь. (ТАСС). Лагослик шофернинг 30 ёшга кирган уй-рўзғор билан шуғулланувчи хотини Грэйс Юл тўрт эгизак кўрди. Янги туғилган уч ўғил ва бир қиз ўзларини яхши ҳис этмоқда. Тўрт ярим йил муқаддам Юл оиласида икки эгизак, икки йил муқаддам эса уч эгизак туғилган эди.

ИНСОНИЯТ 2000-ЙИЛДА

Инсоният ўзининг бутун тарихи мобайнида аҳолининг сони икки баравар кўпайганлигини саккиз марта кўрди, тўққизинчи марта 2000 — йилда кўради, деб кутилмоқда. Ҳозирги вақтда жаҳон аҳолиси ҳар уч секундда 5 киши, ҳар минутда юз киши, ҳар куни қарийб 145 минг киши кўпаймоқда. Учинчи минг йиллик бошланадиган вақтга бориб Ер юзидаги одамларнинг сони 6,3 миллиардга етади.

Ана шу рақамлар Грейфсвальд (ГДР) университетининг профессори Отто Рюленинг рус тилига таржима қилиниб, «Прогресс» нашриёти томонидан босиб чиқарилган «6 миллиард одам учун нон» китобида келтирилади.

Автор Ер юзи аҳолисининг жуда тез кўпаяётганлиги ва одамларни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш масалаларини тадқиқ қилади. Шу темадаги адабиётлар орасида О. Рюленинг китоби алоҳида ўрин тутади: Бу китоб шу проблемани марксистик позицияларда туриб ёритиб берувчи биринчи бақувват асардир.

Профессор О. Рюле ишлаб чиқарувчи кучларнинг ҳозирги даражаси билан ҳам жаҳон қишлоқ хўжалиги ҳозир Ер юзида яшаб турган одамларга нисбатан икки баравар кўп аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан тўла таъминлашга қодир эканлигини яққол кўрсатиб беради. Башарти, ҳозирги кунда инсониятнинг ярми ҳали ҳам оч қолаётган экан, бунга ҳозирги замон мальтусчилари даъво қилаётганидек, табиат қонунлари мутлақо айбли эмас.

Профессор О. Рюле социализм ва фақат социализм инсонга очлик ва муҳтожлик устидан узилкесил ғалаба қозониш йўлини очиқ қўллагини катта фактик материал асосида кўрсатиб беради. Мана шу идея асарга бошдан-оёқ негиз қилиб олинган.

Китоб 10 та катта бобдан иборат бўлиб, жонли, оммабоп тилда ёзилган ва унга ажойиб жадваллар, масалан, жаҳондаги 83 мамлакатда аҳоли сонининг ўсиш динамикасини кўрсатувчи жадвал илова қилинган. «6 миллиард одам учун нон» китоби ҳозирги замоннинг социал-иқтисодий проблемалари билан қизиқаётган барча кишилар учун мўлжалланган.

(ТАСС).

Ўт қўйяпти... Иккинчи жаҳон уруши йилларида гитлерчи босқинчилар ҳам худди ана шундай қилишган, вақтинча босиб олинган территорияларда тинч аҳоли уй-жойларига ўт қўйиб «куйган ерлар зонаси» вужудга келтирган эдилар.

Бу суратни Жанубий Вьетнамда ЮПИ мухбири шу кунларда фотообъектга туширган. АҚШ армиясининг лейтенанти тинч хонадон яшаб турган уй бўғотига ўт қўйяпти.

ТАСС фотохроникаси.

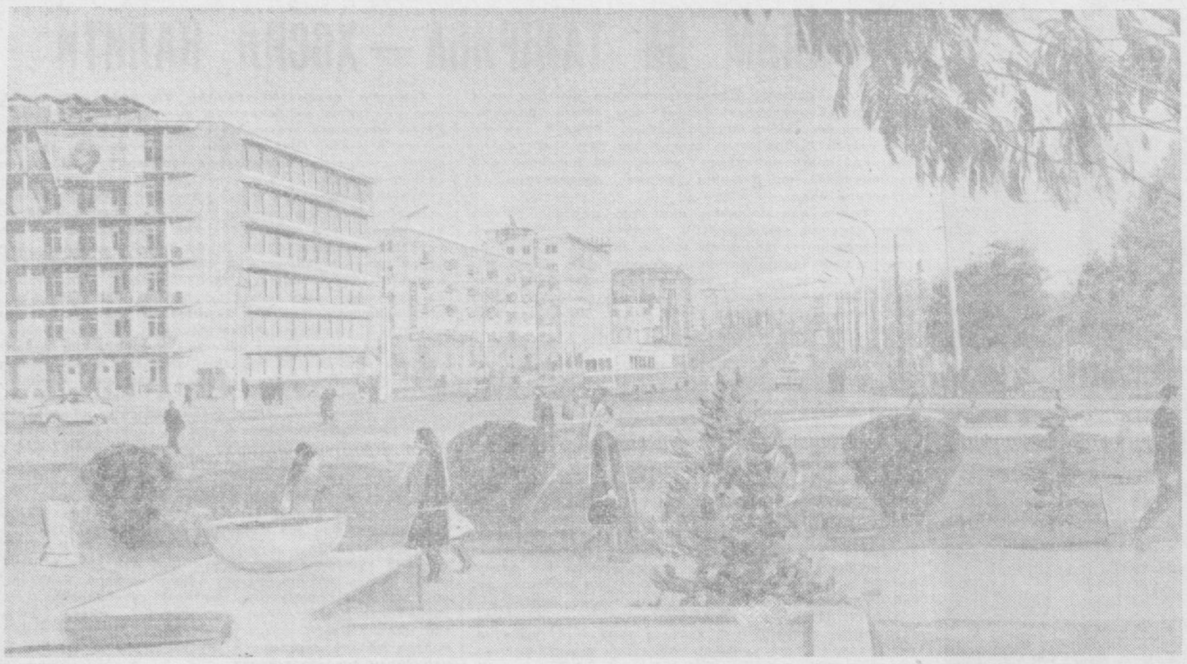

Иккита арава тўқнаш келиб қолса, аранг ўтадиган бу жойлар ҳозир гўзал пойтахтимизнинг энг чиройли ва кенг кўчаларидан бири бўлиб қолди. Ўрдадан бошланиб Охунбобоев номли майдонда тугайдиган Навоий кўчасида машиналар, автобус, троллейбус ва трамвайлар ҳаракати бир зум ҳам тинмайди. Суратда: кўчанинг Охунбобоев майдонидан кўриниши.

А. Абалян фотоси.

ТЎРТЛИКЛАР

ГАГАРИН ЙЎЛИ

Осмонни безаган ҳар битта юлдуз,
Бўлажак космонавт шоввозлар эли.
Кўкнинг қоқ белидан ўтган сўқмоқ из,
Сомон йўли эмас... Гагарин йўли.

ТАЪЗИМ

Сувсиз чаман бўлмас, бермас у жило,
Баъзан оққан сувнинг билмаймиз қадрин
Қаранг... соҳил узра, мажнунтол танҳо,
Сувга таъзим қилиб ўтказар умрин.

Барот ИСРОИЛОВ.

ҚАЛБ ҚЎРИ

Ижод стулимда уйқудан кечиб,
Сўзларни тераман, қистайди кўнгил.
Қўлда папиросим ёниб, гоҳ ўчиб,
Кулдондан жой олур кул бўлиб буткул.

Ҳалқа-ҳалқа тутун тарқалиб зумда,
Қайларгадир кетиб кўздан йўқолди.
Фақат қалбим қўри тушган қоғозда
Биргина шу туннинг шу шеъри қолди.

Анвар ҲОЖИМУРОДОВ.

КЎЛ УСТИДА КЎПРИК

Шу кунларда Ленин комсомоли номли маданият ва истироҳат боғида катта қурилиш ишлари бошланиб кетган. Кўл ўртасидаги оролни икки қирғоқ билан боғловчи кўприклар ясталаяпти. Кўприкларнинг бири 50 метр, иккинчиси эса 60 метр узунликда бўлади. Ёз кунлари бу кўприклар орқали оролга тушиб шахмат-шашка, домино ўйнаб, ҳордиқ чиқариш мумкин.

Кўприк лойиҳаси «Ташгипрогор» институти архитекторлари томонидан чизилган. Келаси йилги мавсум бошлангунча барча ишлар тўла-тўкис тугалланади. Кўприк битгач, истироҳат боғи ҳуснига яна ҳусн қўшилади. Оммавий сайллар учун катта қулайлик яратилади.

ГИГАНТ КИНОЛЕКТОРИЙ

Пойтахтимиз яқин келажакда яна ҳам гўзаллашади. Ҳозир Киров кўчасида уч қаватли катта кинолекторий қад кўтаряпти. Бино лойиҳасини шаҳар лойиҳалаш институти архитектори ўртоқ А. Муҳамедшин чизган.

Кинолекторийнинг биринчи қаватида катта экспонатлар зали бўлади. Бу ерга қироатхона жойлашади. Атоқли кино артистлари, санъат арбоблари билан шу залда танишасиз. Уларнинг фотосуратларидан стендлар ташкил этилади. Иккинчи қаватда лекция ва суҳбатлар ўтказиш зали бўлади. Учинчи қаватдаги 840 ўринли залда кинофильмлар намойиш қилинади. Кино артистлар билан учрашувлар ўтказилади.

Шу кунларда кинолекторий қурилиши жадал суръатлар билан олиб бориляпти. 4-қурилиш трести 4-бошқармаси бинокорлари зўр ғайрат билан меҳнат қилишяпти. Кинолекторий келаси йилнинг биринчи ярмида фойдаланишга топширилади.

М. ЗАРИПОВ.

Оқлар ва қоралар

А. КОТОВ.

Бундан бир неча йил муқаддам Совет Иттифоқи чемпиони бўлган ва кўпгина халқаро турнирларда ғалаба қозонган гроссмейстер Котов бадиий адабиётда ҳам ўз кучини синаб кўриб, дурустгина ёзувчи бўлиб қолди. Бир неча ҳикоялар тўпламининг автори А. Котовнинг қаламига мансуб «Оқлар ва қоралар» романи яқинда «Советская Россия» нашриётида босилиб чиқди. Роман марказида улуғ рус шахматчиси Александр Алехин туради. Ягона мақсадни кўзлаган, шахматдан бошқа ҳамма нарсадан воз кечган, руҳан забардаст ва шахмат тожи учун курашда ёлғизланиб қолган Алехин, китобда зўр трагик фигура даражасига кўтарилади. «Тошкент» нашриёти китобни ўзбек тилида нашр қилишни мўлжалламоқда.

Жаҳон чемпионлигига даъвогарлар — совет гроссмейстерлари М. Таль билан Б. Спасский ўртасида шу кунларда давом этаётган матчни, 1927 йили Буэнос-Айресда жаҳон чемпионлиги учун ўйналган, шахмат тарихида энг машҳур Капабланка — Алехин матчига тенглаштиришмоқда.

Бу саҳифада А. Котовнинг «Оқлар ва қоралар» романидан парча босдик.

МИНГ САККИЗ юз тўқсон иккинчи йилнинг июнь ойи, кун иссиқ. Сеньор Капабланка-и-Граупера тушки дам олишдан сўнг конторасида шахмат ўйнаб ўтирарди. Шеригининг уйи конторанинг биқинида бўлиб, бир-икки партия ўйнаш учун Капабланканинг олдига тез-тез кириб, қўшничилик қилиб турарди. Ҳеч ким уларга ҳалақит бермасди, фақат аҳён-аҳёнда кириб турувчи кишигина баъзан хўжайиннинг бироз вақтини ўғирларди, холос. Сўнг у яна қизиқарли машғулотини давом эттирарди. Сеньор Капабланка кучли шахматчи бўлмасада, лекин кўпгина ватандошлари каби қадимий ақл-идрок ўйинини севарди. Оролда кўп ўйналадиган бу ўйиннинг устаси бўлишни қайси бир кабальеро орзу қилмаган? Ўн тўққизинчи асрнинг иккинчи ярмида Гавана жуда катта шахмат маркази бўлган. Шаҳарнинг гўзаллиги, ажойиб меҳмондўстлик, мусобақада қатнашганлиги учун бериладиган ҳақнинг яхшилиги, кубалик ҳаваскорларнинг чин кўнгилдан хайрихоҳлиги ва ҳаваскорлиги машҳур шахмат мастерларини шу ерга жазб этарди. Кубада шахмат турнирлари ва матчлари учун пулни аямас эди. Оролдагилар ёғоч қўшин лашкарбошлари ўртасидаги ажойиб жангларнинг кўп марталаб гувоҳи бўлишган. Гениал шахматчи Поль Морфининг Гаванага келгани ҳамда унинг орол чемпиони талантли қул-негр Феликс билан ўйнаган партиялари Капабланканинг ёдидан кўтарилмаган эди. Яқиндагина серсоқол Вильгельм Стейниц Гаванада меҳмон бўлиб кетди. Ундан шахмат тожини тортиб олиш учун моҳир рус шахматчиси Чигорин қилган хуружни у шу ерда иккинчи марта даф этди. Ҳақиқатан, Чигорин иккинчи матчни биринчисидан анча яхши ўйнади. Бу гал у ғалаба қилиш учун жуда яхши имкониятларга эга бўлди. Бироқ ҳал қилувчи партияда — ютадиган позицияда икки юришлик мотни кўрмай қолди. Жуда ачинарли ҳол! Капабланка бу позицияни яхши ёдлаб олиб, уни қўшниларига кўп марталаб кўрсатарди. Улар фақат бошларини ғамгин қимирлатиб: бечора рус, шунақа ҳам бўладими! — деб қўйишарди.

БУГУНГИ ўйин жуда қизиқ ўтяпти: Капабланка оқ шоҳга ҳужум қиляпти, қўшниси ҳам тинч ўтирмай, ўз навбатида хавф соляпти. Рақиблар шахмат вариантларига шундай кўмилиб кетган эдиларки, эшик очилиб, уй эгасининг тўрт яшар ўғли Хосенинг аста хонага кирганини ҳам пайқашмади. Ғалати шаклдаги доналарни кўрганда, боланинг кўмкўк катта кўзлари бақрайиб, узун киприклари қошига тегай деб кетди! Қандай ажойиб ўйин-а! Капкатта муғомбирлар ҳам ўйинчоқ ўйнашяпти, аммо бунинг учун, болалардан яшириниб олишибди. Қандай чиройли дўмбоққина дона-я! Бу-чи! Буниси-чи! Э, буниси тойчоқ-ку! Яна битта бор экан! Оқ, қора! Уларнинг оқ катакдан қорасига эпчил сакрашини қаранг! Отаси Хосени жимгина бағрига босди. Ҳалақит берма, деди. Аммо у ҳалақит бермоқчи эмас эди. Уни ҳайдашмаса бас! Хосе кўзларини катта-катта очиб, ўйма гултожлик дароз донанинг бирданига саккиз хона нарига учиб боргани, унинг ҳужумидан тождор шоҳнинг ўнғайсизланиб, бир хона сурилганини бутун вужуди билан кузатарди. Отаси ғолиб чиқди. Кейин яна бир партия ўйнашди. Сўнг яна отаси Хосени уйига бошлаганда қоронғи тушган эди. Бола қаттиқ ҳаяжонланганидан бу ўйиннинг отини сўрашни унутиб қўйди.

Лекин эртасига ҳам конторага келишни унутмади у. Отаси қўшниси билан яна шахмат ўйнашга тушди. Яна тахта устида ҳарфлар баъзан рух деб атовчи миносимон йўғон доналар йўлдаги пиёдаларни қириб, шиддат билан олға интиларди.

— Мот! — сукутни бузди отаси. Қўшниси доналарни бошқатдан тикди, янги жанг бошланди. Бу сафар қўшниси сеньор Капабланканинг қўшинини қисиб қўйди. Фалокат — оёқ остидадек туюларди. Хосе бирдан отаси оти билан рақиб фарзинини қандай уриб олганини кўриб қолди. Бу ҳужумдаги кучлар сафига ваҳима солди чамаси, оқ сипоҳлар ўз шоҳининг паноҳига кириш учун чекина бошладилар. Бироқ бир катакдан нарига ўта олмайдиган бу дона — шоҳ нима ҳам қила оларди, тор-мор этилган қўшинини қандай қилиб ҳимоялаб қоларди? Рақиб қўшинлари оқларнинг лагерига ёриб кирди. Отаси яна мот қилиб чеҳраси ёришиб кетди. Рақиблар учинчи партияни бошлашмоқчи эди, лекин бирдан Хосенинг жарангдор овози жимликни бузди.

— Сиз ғирромлик қилдингиз, дада! — деди-да, отасига қувлик билан зимдан тикилди бола.

Отаси ғазабга келди:

— Мен... ғирромлик қилдим!? Шундай дейишга уялмайсанми!

Хосе даҳшатли товушдан қўрқиб кетди, чунки шу пайт қўшниси ҳам ҳайратда қолиб, унга боқарди. Хосенинг кўзларига ёш келди. Лекин у бўш келмай:

— Ҳа, сиз алдадингиз, — такрорлади Хосе. — Сиз нотўғри юрдингиз.

— Қанақа ғирромлик ўзи? — У энди бамайлихотир сўради ўғлидан.

— Оқ хонада турган отингизни оқ хонага юриб, оқ фарзинни уриб олдингиз, — тушунтирди бола.

— Қизиқ! Қаёқдан шахматни била қолдинг?

— Ҳозир кўрсатаман.

Хосе тахтага яқин келиб бўлиб ўтган жанг тафсилини бирма-бир намойиш қилди. Ҳайрон бўлиб қолган ота мамнун бўлиб ўғлининг ҳаракатларини кузатарди.

— Ўйнашни қаерда ўргандинг? — кулиб сўради у боладан.

— Шу ерда, кеча. Кечаси билан доналарнинг қандай юришини эслаб чиқдим. Жаҳлингиз чиқмасин дадажон, адашдингизда.

ХОСЕНИНГ гапи рост чиқди: қора отнинг нотўғри сакраганини капкатта кишилар пайқамаган экан. Отага ўғли билан ўйнаб кўришдан ўзга чора қолмаган эди. Ўзига ишонган ота ўғли билан фарзинини олиб қўйиб ўйнади. Натижа хунук бўлди. Хосе ўз устунлигидан усталик билан фойдаланиб, ғолиб чиқди. Бу истеъдодли шахматчининг келажакда жаҳон мамлакатлари бўйлаб қиладиган зафарли намойишидан далолат берувчи дастлабки ғалабаси эди. Хосе ўткир қобилиятли бола эди. У камдан-кам кишиларга насиб бўладиган сирли талантга эга эди. Шахмат тахтасига биринчи бор қараган кишиларнинг кўпчилигига доналар у катакдан бу катакка сакровчи оддий ёғоч бўлакчаларидек туюлади. Хосе шахматни фарзин, рух ва пиёдалар ўз кучини кўрсатадиган жонли бир манзара сифатида тасаввур этди. Мавжуд вариантларни ҳисоблаб чиқиш учун оддий инсоннинг ақл-заковати маълум вақт талаб этади. Капабланка барча имкониятларни бир зумда тасаввур этарди. Бу истеъдод сабабини катта бўлганда ўзи ҳам айтиб беролмади: У «кўрган-қўйган» вассалом!

Табиат кичик Хосе Раулга саҳоват билан истеъдод бахш этди. Бироқ, талантнинг камолга етиши учун биргина истеъдоднинг ўзи камлик қилиши турган гап. Камолга етиш учун қулай шароит йўқлигидан қанчадан-қанча Вундеркиндлар жувонмарг бўлган, қанчадан-қанча истеъдод эгалари нодон тарбиячилар қўлида сўнган! Ёш боладаги талант, бу жуда мўрт ва нозик нарса, авайлаб, моҳирлик билан парвариш қилинсагина у камол топади. Бахтига, Хосе Раулнинг тарбиячилари шунақа кишилар эди. Улар болани шахмат шуҳрати ва ҳаёт йўлининг машаққатли зинапоясидан оҳиста етаклашди: қалтис жойларда қўлтиқлаб, йўлидаги тўсиқларни йўқотиб, хавф-хатарнинг олдини олишди.

Меҳрибон ота зарарли ортиқча машқлардан ўғлини халос этди. Бола тўғри, ҳар томонлама ўса бошлади. Хосе саккиз ёшга кирганда фақат якшанба кунларигина шахмат клубига бориб туриши учун ижозат беришди. Лекин ҳафтанинг бир куни ҳам Хосенинг ўн уч ёшида орол чемпиони бўлиши учун кифоя қилди. Хосе Колумбия университетига кирди-ю, бироқ унинг фикри-ёди инженерлик илмларида эмас эди. Хосе Америка қитъасининг шахмат воқеалари гирдобига боши билан шўнғиб кетди. Турнирлар, сеанслар, матч учрашувлари унинг шахмат талантига обдон сайқал берди. 1909 йили Капабланка АҚШнинг машҳур чемпиони Франк Маршаллни матчда енгади ва бунга камдан-кам одам таажжубланади.

Америкада унинг тенги йўқ эди. Лекин унинг кучига ишонмовчи ғаним — Европа турарди. 1911 йили кубалик қаҳрамон Сен-Себастъянда ўтадиган турнирга келганда, «пихи қайрилган» иштирокчилар, унинг зўрлар мусобақасида қатнашишига норозилик билдиришди. Гроссмейстер Осип Бернштейн ҳамма эшитадиган қилиб:

— Капабланка бунақа кучли турнирда ўйнашга номуносиб, — деди.

Андишасизлиги унга қимматга тушди. Фалакнинг гардиши билан мусобақага киритилган Капабланка биринчи кундаёқ худди Бернштейннинг ўзи билан учрашди. Натижада, кубалик йигит европалик такаббурнинг позициясини чил-парчин қилиб ташлади. Бу турнирда ўйналган партияларнинг энг чиройлиси сифатида махсус мукофотга, сўнг мусобақада биринчи ўринни олишга сазовор бўлди.

Ўн тўртинчи йилда Петербургда иккинчи мукофотни олиб, яна бир ғалабани қўлга киритди.

— Ласкерни матчга чақир, — маслаҳат беришди дўстлари.

КУБАЛИК шахматчи жаҳон биринчилиги учун бўладиган матч тараддудини кўра бошлади. Бу қанчалик қийин! Шахмат тожи учун курашадиганлар навбати билан «шоҳ»га сўз қотишлари мумкин эди. Олдинги навбатда — Акиба Рубинштейн, қолаверса Александр Алехин, Арон Нимцович турарди. Ҳаммасини санаб чиқиб бўлмайди!

— Бу американинг бошқалардан нимаси ортиқ? — пичирлашарди билармонлар. — Нима учун Ласкер билан у ўйнаркан? Жаҳон чемпиони, Капабланкадан зўрроқ эканлигини тасдиқламадими-а? Петербургдаги муҳим учрашувда Капабланкани қанақа ютди-ки!

Бахт кулмаганда кубалик, эҳтимол, кўп қийинчиликларга дучор бўларди ёки Ласкер билан матч ўйнолмасди. Айни керак пайтда Капабланкага яна бахт қуши қўнди. Даҳшатли уруш Рубинштейннинг маҳоратини пасайтирди. Ласкерни заифлаштирди. Алехинни ўз гирдобига тортди. Булар шу ҳолга тушганда, Хосе Рауль Америка мамлакатлари бўйлаб бамайлихотир саёҳат қилиб юрар, бўлажак жанглар учун зарур тажриба орттирар эди. Охирги тўп садолари тинди. Ласкерга кураш белбоғи ирғитадиганлардан битта Капабланка қолган эди. Капабланканинг бахти яна кулди. Шахматдан нон ейдиган кишининг турмуши машаққатли: унинг фароғати, гоҳо ризқи-насибаси ҳам турнирдаги очко ва дурангларга боғлиқ. Кубаликка бу борада ҳам йўл топилди: унинг кичкинагина ватани ўз эркатойига ёрдам қўлини чўзиб, Капабланкани тирикчилик ғам ташвишларидан халос этди. Айни кучга тўлган ёш даъвогарнинг хуружига дош бериш қариб бораётган, тинкаси қуриган Ласкер учун оғир эди. Чемпион бўлажак матчга махсус шартлар қўймоқчи бўлди-ю, кейин Капабланканинг мактубидаги ножўя ибораран ранжиб, шахмат тахтаси тахтидан унинг фойдасига ошкора воз кечди. Лекин жаҳон шахмат аҳли ўз шоҳининг ихтиёрий истеъфосини қабул қилмади. Иложсиз Ласкер ниҳоят матчга розилик билдирди. Майли ҳоҳ Гаванада, иссиқда бўлса ҳам, тезроқ тугаса бас! Балки, 53 ёшлик улуғ зот яхши шароит бўлганда ҳам зўр маҳоратли даъвогар билан тенг беллаша олмасди. Лекин шароитнинг ноқулайлиги Ласкернинг мағлубиятини тезлаштиргани шубҳасиз.

Жўшқин мижозли Куба ўз эркатойининг ғалабасини зўр завқ-шавқ билан қабул қилди. Ўттиз уч ёшлик шахмат шоҳи шон-шуҳрати, ҳамманинг иззат-ҳурматига сазовор бўлди. Асл кубалик оила фарзанди Глория Симионига уйланиш, аёлларнинг кўрган кўзи — жозибали Хосени кичик мамлакатнинг иззат-ҳурматга сазовор басавлат граждани қилиб қўйди. Кекса сеньор Капабланка терисига сиғмасди: бир вақтлар отини бекордан-бекорга нотўғри юрмаган эди-да! Бироқ Кубадан бошқа катта шахмат олами бор эдики, у ҳамон тинчимасди. Йигирма етти йил доно Ласкерга таъзим қилиб келган шахмат олами чемпион ўзгарганидан норози эди.

— Бу қанақа ғалаба?! — ғазабланишарди воқеадан хабардорлар ва ҳаваскорлар. — Ўзгача шароитда Ласкер асло тождан ажрамас эди.

Яккама-якка олишувни такрорлаш зарур, лекин шароит Ласкер учун ҳам маъқул бўлиши даркор. Ўшанда кўрамиз, ким ғолиб чиқади! Хўш, ҳеч бўлмаганда, янги шоҳ ўзининг ҳақиқий шоҳлигини исботлаши керак! Майли, матч ўйнамасин майли турнирда кўрсатсин. Унинг Алехин, Рубенштейн, Рети, Нимцович, Таррашдан кучлилигига ишончимиз комил эмас ҳали...

Шахмат олимининг шубҳаси Капабланканинг тантанасига заҳар солиб турарди. Шунинг учун ҳам у 1922 йилда Лондонда ўтказиладиган йирик халқаро турнирда иштирок этиш ҳақидаги инглизларнинг таклифини жон деб қабул қилди. Янги жаҳон чемпиони жасорат кўрсатмоқ учун Европага борарди. У ўзининг бошқалардан зўрлигини исботлайди, шахмат тахтида тамоман ҳақли равишда ўтирганига ҳаммани ишонтиради. У ички қораларнинг овозини ўчиради, итоатсизларни оёғига йиқилишга мажбур этади.

— Лондон турнирида мен биринчиликни, ҳа биринчиликни олишим керак! — такрорларди Хосе Рауль Глорияга. Тўйдан кейиноқ у хотини билан Европага келди.

* * *

АЛЕХИН: «Бу турнирда мен биринчиликни олишим керак. Ҳа, олишим керак. — Ўзини ишонтирарди у. — Бўлса ҳозир бўлади, йўқ эса ҳеч қачон бўлмайди! Бу жуда муҳим мусобақа, балки менинг иштирокимдаги мусобақалар орасида энг муҳими. Шу битта турнирда мен деярли барча муаммоларни ҳал қилишим мумкин. Капабланканинг тахти омонат, шахмат олами унинг ҳамма гроссмейстерлардан устун эканига ишонмай турганда бу ерда яна бир бор ларзага учрайди. Бинобарин, биринчи мукофот менга тегиши кубаликни янада мушкул ҳолга солади. У таклифни қабул қилишга мажбур бўлади».

Алехин оро бериб кийинарди: турнирнинг очилишига ясаниб бориш керак-да. Унинг Лондонда биринчи ўйнаши, биринчи кунданоқ инглизларга хуш келиши даркор. Соқолини иккинчи марта тарашлади. Мўйлов, айниқса, кўп қўл тутди: бирор жойини кесиб олмасдан уни тўғрилаш жуда ҳам осон иш эмас. Хизматкор ҳозиргина дазмоллаб келган костюмга мос кўйлак ва галстук танлаш ҳам қийин бўлди.

«Надя бўлганда иш осон кўчарди. — ўйлади Алехин ва кўнгли ёришди. — Надя, Дилбар Надя! Чамаси, чеккан машаққатларим эвазига мукофот тариқасида уни менга худонинг ўзи юборганга ўхшайди».

СССР спорт мастери
М. МУҲИТДИНОВ
таржимаси.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

26 НОЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — Телевизион янгиликлар, 18.20 — Қизил галстук тележурнали, 19.00 — Халқ контроли амалда, 19.15 — Райком секретари (бадиий фильм).

20.40 — Эшиттиришлар программаси.

Рус тилида: 20.45 — Телевизион янгиликлар, 21.00 — Композиторлар телестудияда, 21.45 — Шаҳримиз йигити (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.10 — Китоб ташувчи Мушук нима келтирди (болалар учун), 18.35 — Тошкент янгиликлари, 18.45 — II-факультет (телеочерк), 19.00 — Юрак яна ура бошлади (бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 20.50 — Ёшлар парвози (адабий эшиттириш), 21.10 — Тошкент янгиликлари, 21.20 — Березово дарёсининг зийнатлари (телеочерк), 21.30 — Балет рақслари.

Рус тилида: 22.10 — Ишончли дўстимиз, Кимёгарлар учун, Академик Прянишников (илмий-оммабоп фильмлар).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 26/XI да Оққуш кўли.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 26/XI да Қотил.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 26/XI да Гули сиёҳ.

КИНО

Дайди (1 ва 2-серия) — НАВОИЙ номли, «ЎЗБЕКИСТОН», (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (кеч соат 9 яримда).

Қоидасиз ўйин — Санъат саройи (кундуз соат 12 ва 2 да).

Париж биби Марям ибодатхонаси — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Қонун ва мушт — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Бу телба дунё — САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 6-15 ва 9-15 минутда).

ТОШКЕНТ ИППОДРОМИДА

28 ноябрь эрталаб соат 11 да «ПАХТА БАЙРАМИ»ГА БАҒИШЛАНГАН КАТТА

отлиқ-спорт мусобақалари

БОШЛАНАДИ

Ўзбекистон областлари ва Қорақалпоғистон АССРнинг энг кучли чавандоз-спортчилари қатнашади.

Программада: чавандозлик, пойга, миллий спорт ўйинлари: «ағдариш», «қиз қувиш», «кўпкари» (улоқ), «оломон пойга» ва бошқалар.

Ипподромга 5-трамвайда «Ҳамза» остановкасигача, 7, 12, 17, 26-автобусда «Жиркомбинат» остановкасигача бориладди, шунингдек Революция скверидан махсус автобуслар қатнайди.

Тошкент шаҳар, Кафанов кўчаси, 55-уй, 16-квартирада турувчи Пётр Иванович Горбуновнинг Ангрен шаҳар, Патрис Лумумба кўчаси, 23-уй, 6-квартирада турувчи Клавдия Савельевна Горбуновадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Ленин район халқ судида кўрилади.

Собир Раҳимов кўчаси, 13-уйда турувчи Абдуваҳоб Шомансуровнинг шу уйда турувчи Ҳожи Орифжоновадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Фурқат кўчаси, 16-уйда турувчи Ҳикматжон Абдуллаевич Исроиловнинг Оборонная кўчаси, 49-уйда турувчи Мадина Шириновна Исроиловадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Низомий номли Тошкент давлат педагогика институтининг ректорати, партия ташкилоти ва ўқитувчилар коллективи чет тиллар кафедраси ўқитувчиси А. Азизовага отаси

Аҳмаджон АЗИЗОВНИНГ

вафот этганлиги муносабати билан таъзия изҳор қилади.

ЖУРНАЛИСТЛАР СЕМИНАРИ

Тошкентда 24 ноябрда иқтисодий темаларда ёзувчи журналистларнинг семинари ўз ишини бошлади. Ўзбекистон ССР Журналистлар Союзи семинар машғулотларига республика ва область матбуот органларининг етакчи ходимларини, шаҳар ва кўп тиражли газеталар редакторларини таклиф этди.

Семинар программасида КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленуми қарорлари билан боғлиқ бўлган масалаларга оид лекциялар цикли, тажриба алмашиш кўзда тутилган. (ЎзТАГ).

Рассомларнинг сайёр мажлиси

Тошкентда СССР Бадиий фонди правлениеси президиумининг сайёр мажлиси ўз ишини бошлади. Урта Осиё ва Қозоғистон республикалари, шунингдек Москва, Ленинград, Балтика бўйи республикалари, Украина рассомлари яқин беш йил ичида рассомчилик, декоратив ва амалий санъатни янада ривожлантириш масалаларини муҳокама қиладилар.

Ўзбекистон Рассомлари Союзининг залларида республика рассомлари яратган керамика, плакат, рассомлик ва ҳайкалтарошлик асарлари виставкаси очилди.

(ЎзТАГ).

«ҚАЙРАТ» ВА «АРАРАТ» БИРИНЧИ ЛИГАДА

Футбол бўйича СССР биринчилиги низомида келаси йил «А» класси биринчи лигасида 15 та команда қатнашиши кўзда тутилган эди. Пойтахтнинг «Локомотив», Кутаисининг «Торпедо» ва Одессанинг Армия спорт клуби командалари ўрнига иккинчи лигадан фақат битта команда чиқиши лозим эди.

СССР Футбол федерацияси икки футбол мавсумини 16 та команда иштирокида ўтказишга қарор қилди ва «А» класси иккинчи лигасида, финал матчларни пешқадам бўлиб якунлаган Ереваннинг «Арарат» ва Олмаотанинг «Қайрат» командаларини кучлилар сафига киритишга қарор қилди.

25 ноябрда Грозныйда «Қайрат» ва «Арарат» командалари ўртасида бўладиган қўшимча матч кичик олтин ва кумуш медаль эгаларини аниқлаб беради, холос. Бу матч қандай ҳисоб билан тугашидан қатъий назар ҳар иккала команда келаси йил биринчи лигада қатнашади.

Кичик бронза медаллари Харьковнинг «Авангард» футболчиларига топширилади. (ТАСС).

* * *

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО, 25 ноябрь. (ТАСС). СССР терма командаси футболчилари Бразилиядаги иккинчи ўйинларида Беле-Оризонти шаҳрида Минас-Жераис штати терма командаси билан 0:0 ҳисобида дуранг ўйнадилар.

СССР терма командаси қуйидаги составда ўйнади: Кавазашвили, Пономарев, Афонин, Хурцилава, Гетманов, Кутивадзе, Хусаинов, Осянин, Малафеев, Копаев, Хмельницкий. Иккинчи таймда Пономарев, Копаев ва Осянин ўрнига Сабо, Воронин ва Банишевский тушишди.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома, горкома КП Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004, Редактор ўринбосарлари — 25885, 26232. Масъул секретарь — 34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — 31936. Партия турмуши — 25811, Саноат, транспорт ва қурилиш, ахборот ва спорт бўлимлари — 33786. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 28761. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 11782. Индекс 64969. Нашр. № 1897.